

MILJØANPRISNINGER VEDRØRENDE FREMTIDIGE MILJØPRÆSTATIONER

Den erhvervsdrivendes markedsføring af bæredygtighed

Af

Natascha Puk Pålman Hafstrøm (20212783) & Sarah Sylvest Andersen (20214927)

Erhvervsøkonomi-jura, Aalborg Universitet

Vejledt af

Marianne Hundahl Hansen

DATO

13. maj 2026

Titelblad

Uddannelsessted: Aalborg Universitet.

Uddannelse: Erhvervsøkonomi-jura.

Semester: 10. semester.

Projekttype: Specialeafhandling.

Fagområde: Markedsføringsret.

Titel: Den erhvervsdrivendes markedsføring af bæredygtighed.

Engelsk titel: The trader's marketing of sustainability.

Forfattere: Natascha Puk Pålman Hafstrøm & Sarah Sylvest Andersen.

Vejleder: Marianne Hundahl Hansen.

JURIDISK INSTITUT

**AALBORG
UNIVERSITET**

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 Introduktion	1
1.1 Indledning.....	1
1.2 Problemformulering	4
1.2.1 Afgrænsning.....	4
1.2.1.1 Dokumentationskravet i markedsføringslovens § 13.....	4
1.2.1.2 Generiske miljøanprisninger.....	5
1.2.1.3 Begrebet erhvervsdrivende	5
1.3 Metode	6
1.4 Retskilder	6
1.4.1 Lovgivning.....	6
1.4.1.1 Lovfortolkning	7
1.4.1.1.1 Ordlydsfortolkning.....	7
1.4.1.1.2 Formålsfortolkning.....	8
1.4.2 Retspraksis	8
1.4.3 EU-Kommissionens vejledning.....	9
1.4.4 Retslitteratur.....	9
1.5 Inddragelse af caseanalyse.....	10
Kapitel 2 Den retlige ramme for miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer.....	12
2.1 Markedsføringsloven	12
2.1.1 Forbud mod vildledende handlinger.....	13
2.1.2 Begrebet gennemsnitsforbrugeren	16
2.1.3 Krav om væsentlig forvriddning af den økonomiske adfærd	19
2.2 Lov nr. 558.....	21
2.2.1 Begrebet miljøanprisninger.....	22
2.2.1.1 Miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer.....	23
Kapitel 3 Analyse af MFL § 5, stk. 2, nr. 12 vedrørende fremtidige miljøpræstationer	24
3.1 Bestemmelsens fire kumulative betingelser	25
3.2 Den erhvervsdrivendes troværdighed.....	26
3.2.1 Krav om forpligtelser.....	27
3.2.2 Krav om klarhed	28
3.2.3 Krav om objektivitet.....	29
3.2.4 Krav om verificerbarhed.....	30
3.2.5 Krav om offentlig tilgængelighed.....	32
3.2.6 Sammenfatning	35
3.3 Den erhvervsdrivendes konkretisering.....	35
3.3.1 Krav om en gennemførelsesplan.....	36
3.3.2 Krav om detaljering	37
3.3.3 Krav om realisme.....	37
3.3.4 Indholdsmæssige krav.....	38
3.3.4.1 Målbare og tidsbestemte mål	38
3.3.4.2 Andre relevante elementer	39
3.3.4.3 Tildeling af ressourcer og budgetmidler	40
3.3.4.4 Teknologisk udvikling.....	41
3.3.4.5 I overensstemmelse med EU-retten	42
3.3.5 Sammenfatning	43
3.4 Den erhvervsdrivendes pligt til ekstern kontrol	44
3.4.1 Krav om en uafhængig tredjepartsekspert	44

3.4.1.1 Tredjepart	44
3.4.1.2 Ekspert	45
3.4.1.3 Uafhængighed	45
3.4.2 Krav om regelmæssig kontrol.....	47
3.4.3 Sammenfatning	48
3.5 <i>Den erhvervsdrivendes transparens</i>	49
3.5.1 Krav om tilgængelighed for forbrugerne.....	49
3.5.2 Sammenfatning	53
Kapitel 4 Caseanalyse - CO2-neutrale flyvninger i 2050	54
4.1 <i>Kampagnen "Fly Responsibly"</i>	54
4.1.1 Troværdighed	55
4.1.2 Konkretisering	57
4.1.3 Ekstern kontrol.....	58
4.1.4 Transparens	59
4.2 <i>Samlet vurdering</i>	61
Kapitel 5 Konklusion.....	63
Abstract	65
Litteraturliste.....	66
Bilag	71

Kapitel 1 Introduktion

Nærværende kapitel udgør de introducerende afsnit til specialeafhandlingen, hvori afhandlingens emne, problemformulering og den valgte afgrænsning af retsområdet præsenteres. Herefter introduceres afhandlingens metode og de retskilder, der anvendes til besvarelse af afhandlingens problemformulering.

1.1 Indledning

I en verden præget af fokus på klimakrise, klimaforandringer og behov for grøn omstilling, stilles der stadig større krav til de erhvervsdrivendes og forbrugernes ansvar for at handle mere bæredygtigt. Klima- og miljøsyn har i de senere år blandt andet spillet en rolle i Den Europæiske Unions (EU) politiske dagsorden. Gennem den Europæiske Grønne Pagt har EU blandt andet fastsat en overordnet strategi, der sigter mod at gøre Unionen klimaneutral senest i 2050.¹ Med 2030 Consumer Agenda har EU endvidere sat fokus på forbrugernes rolle i den grønne omstilling. Det fremhæves blandt andet, at der er behov for at sikre, at forbrugere er i stand til og har mulighed for at træffe bæredygtige valg på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.² Flere undersøgelser viser da også, at bæredygtighed i stigende grad påvirker forbrugernes adfærd og købsbeslutninger i hverdagen. Til illustration kan fremdrages en Eurobarometer-undersøgelse foretaget i 2025, der inkluderede forskellige sociale og demokratiske grupper i alle 27 EU-medlemsstater.³ Undersøgelsen viste, at hele 85 procent af de adspurgte europæere mener, at klimaudfordringer er et alvorligt problem, mens 59 procent angiver, at de selv forsøger at tage klimahensyn og træffe bæredygtige valg i hverdagen.⁴ Derudover viste en undersøgelse foretaget af Opinion, på vegne af Svanemærket i maj 2024, at hele 86 procent af de adspurgte danskere angiver, at de forsøger at belaste miljøet mindst muligt i hverdagen, mens 82 procent selv mener, at de har et ansvar for at vælge mere miljøvenlige produkter. Samtidig viste undersøgelsen dog også, at 83 procent af de adspurgte tror, at virksomheder ofte overdriver, hvor miljøvenlige deres produkter egentlig er.⁵

¹ Europa-Kommissionen, *Den europæiske grønne pagt*.

² Europa-Kommissionen, *2030 Consumer Agenda*.

³ Eureporter (2024), *Europeans consider tackling climate change a priority and support energy independence*.

⁴ European Union (2025), *Climate change*.

⁵ Opinion (2024), *Nordic Consumer Sustainability Index 2024*.

I lyset af den stigende efterspørgsel og interesse efter mere miljø- og klimavenlige produkter og tjenesteydelser kan det således være fristende for erhvervsdrivende at markedsføre sine produkter, tjenesteydelser eller hele virksomheden grønnere og mere miljøvenlig, end de i virkeligheden er eller i hvert fald kan dokumenteres at være.⁶ Herved tydeliggøres det stadig stigende problem med greenwashing, der som begreb kan defineres som praksissen med ”*falsk at påstå eller overdrive miljømæssige fordele ved et produkt eller en virksomhed.*”⁷ EU-Kommissionen foretog allerede i 2021 en bredere screening af websites med fokus på greenwashing. I den forbindelse blev 344 tilsyneladende tvivlsomme påstande undersøgt, hvilket viste, at i mere end halvdelen af tilfældene gav den pågældende erhvervsdrivende ikke tilstrækkelige oplysninger til, at forbrugerne kunne bedømme påstandenes nøjagtighed, mens påstandene i 37 procent af tilfældene indeholdt vage og generelle udsagn som ”*bevidst*”, ”*miljøvenlig*” og ”*bæredygtig*”, som havde til formål at give forbrugerne det udokumenterede indtryk, at et produkt ikke havde nogen negativ indvirkning på miljøet. Desuden havde den erhvervsdrivende i 59 procent af tilfældene ikke fremlagt lettilgængelig dokumentation til støtte for sin påstand.⁸

Virksomheders handelspraksis, herunder også markedsføring af klima- eller miljøpåstande om erhvervsdrivende og disses produkter eller tjenesteydelser, reguleres inden for dansk ret primært af markedsføringsloven.⁹ Markedsføringsloven implementerer en række EU-regler, herunder Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked, også kaldet direktivet om urimelig handelspraksis, som særligt fokuserer på indsatsen mod vildledende handelspraksis.¹⁰ Markedsføringsloven indeholdt ikke tidligere specifikke regler vedrørende miljømarkedsføring og greenwashing.¹¹ Europa-Parlamentet og Rådet vedtog den 28. februar 2024 et nyt direktiv, (EU) 2024/825 om ændring af direktiv 2005/29/EF og 2011/83/EU for så vidt angår styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling gennem bedre beskyttelse mod urimelig praksis og gennem bedre oplysning. Med ændringerne til direktivet følger en skærpelse af reglerne for så vidt angår vildledende miljøanprisninger og bæredygtighedsmærker i EU og i medlemsstaterne. Ændringsdirektivet er gennemført i dansk ret ved lov 2025-05-27 nr. 558 om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og

⁶ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 338.

⁷ Terryn, Evelyne m.fl. (2025), *Sustainability, Law and Criminology*, 1. udg., s. 604.

⁸ European Commission (2021), *Screening of websites for 'greenwashing': half of green claims lack evidence.*

⁹ Fugleholm, Sune m.fl. (2025), *Klimaret – i dansk perspektiv*, 1. udg., s. 705.

¹⁰ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 91.

¹¹ Madsen, Bo Palle (2025), *Markedsføringsret og konkurrenceværn*, *Markedsret Del 2*, 9. udg., s. 83.

forbrugerklageloven. Ændringerne til markedsføringsloven træder i kraft den 27. september 2026.¹² Loven tilføjer en række definitioner til markedsføringsloven, herunder definition af miljøanprisning, bæredygtighedsmærke og anerkendte fremragende miljøpræstationer, ligesom lovens bilag I, som indeholder en liste over former for handelspraksis, som under alle omstændigheder anses for vildledende eller aggressive, udvides. Endvidere tilpasses markedsføringsloven til i større grad at kunne omfavne den hastige udvikling i anvendelsen af miljøpåstande.¹³ Dette ses blandt andet ved indsættelsen af markedsføringslovens § 5, stk. 2, nr. 12, som omhandler miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer.

Som illustreret har en stor andel af forbrugerne et ønske om at træffe mere bæredygtige valg og bidrage positivt til den grønne omstilling. Derved har erhvervsdrivende et særligt incitament til at markedsføre sine produkter eller tjenesteydelser ved at informere forbrugerne om bæredygtighedstiltag, som de har igangsat eller planlægger at igangsætte. Sammenholdt med de øvrige fastsatte klimamål, blandt andet fra EU's side, vil det ligeledes være attraktivt for erhvervsdrivende at fremsætte miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Erhvervsdrivende som rent faktisk ønsker at bidrage til en bæredygtig udvikling, og som anvender ressourcer til at igangsætte bæredygtige initiativer skal kunne kommunikere herom til forbrugerne og omverden i øvrigt. Det er i en dom ved Sø- og Handelsretten fastslået, at det har betydelig kommerciel værdi for den erhvervsdrivende at kunne fremhæve de miljømæssige fordele ved sine produkter. For at forhindre illoyal konkurrence må der derfor stilles strenge krav til rigtigheden af miljømæssige udsagn.¹⁴ En af de største udfordringer for de erhvervsdrivende i forbindelse med anvendelsen af miljømarkedsføring, herunder markedsføringen af grønnere eller mere bæredygtige produkter, består således i, at der skal kunne fremlægges tilstrækkelig dokumentation for udsagnene.¹⁵ Hvis den erhvervsdrivende ikke er i stand til at fremlægge tilstrækkelig dokumentation for sine miljømæssige påstande, kan det have flere potentielle væsentlige konsekvenser. Den erhvervsdrivende kan eksempelvis risikere at blive pålagt bøder fra myndighederne, ligesom beskyldninger om greenwashing kan påvirke den erhvervsdrivendes omdømme i markedet negativt, hvilket kan resultere i yderligere økonomiske konsekvenser for den erhvervsdrivende.¹⁶ Dette forhold betyder, at der er behov for klare juridiske rammer for kravene til

¹² Jf. lov 2025-05-27 nr. 558 om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugerftaler og forbrugerklageloven § 4, stk. 2.

¹³ Fugleholm, Sune m.fl. (2025), *Klimaret – i dansk perspektiv*, 1. udg., s. 707.

¹⁴ Jf. U 2012.977 SH, dommens s. 5.

¹⁵ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 338.

¹⁶ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 338.

dokumentation for den erhvervsdrivendes lovlige fremsættelse af miljømæssige påstande og påstande om bæredygtighed.¹⁷

1.2 Problemformulering

De ovenfor anførte betragtninger giver anledning til følgende problemformulering:

Hvilke kriterier skal den erhvervsdrivende opfylde for at fremsætte en lovlig miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer efter markedsføringslovens § 5, stk. 2, nr. 12, som indsat ved lov 2025-05-27 nr. 558 om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklagebogen?

1.2.1 Afgrænsning

I dette afsnit redegøres der for de emner, som problemformuleringen har givet anledning til at afgrænse fra specialeafhandlingen.

1.2.1.1 Dokumentationskravet i markedsføringslovens § 13

Markedsføringslovens § 13 fastslår, at den erhvervsdrivende skal kunne dokumentere rigtigheden af oplysninger om faktiske forhold. Kravet gælder ikke udsagn, som har karakter af almindelige anpriser, som er overdrevne udtalelser, der ikke er beregnet til at blive opfattet bogstaveligt.¹⁸ Dokumentationskravet gælder generelt for oplysninger om faktiske forhold og dermed også for erhvervsdrivendes anvendelse af miljøpåstande.¹⁹ Dokumentationskravet i markedsføringslovens § 13 vil ikke blive behandlet yderligere i afhandlingen. Dette er som følge af, at omdrejningspunktet for nærværende specialeafhandling er hvilke kriterier, som den erhvervsdrivende skal opfylde efter markedsføringslovens § 5, stk. 2, nr. 12, og ikke det generelle krav til dokumentation af faktiske forhold, som følger af markedsføringslovens § 13.

¹⁷ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 338.

¹⁸ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s 52. Følgende eksempel på anpriser fremgår af lovforslaget: ”F.eks. når erhvervsdrivende reklamerer med, at de har byens venligste betjening”.

¹⁹ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 343.

1.2.1.2 Generiske miljøanprisninger

Miljøanprisninger vil efter omstændighederne kunne anses som generiske miljøanprisninger. Dette kunne eksempelvis være miljøanprisninger, som indeholder udsagn såsom ”grøn” og ”klimavenlig” uden nærmere specificering.²⁰ Der afgrænses fra en nærmere behandling af generiske miljøanprisninger. Afgrænsningen indebærer derfor, at der ikke vil blive taget stilling til, hvorvidt miljøanprisningerne eventuelt vil kunne kategoriseres som generiske, og dermed allerede omfattet af per se-forbudet mod anvendelse af generiske miljøanprisninger, uden påvisning af anerkendte fremragende miljøpræstationer i markedsføringslovens bilag I.²¹

1.2.1.3 Begrebet erhvervsdrivende

Begrebet ’erhvervsdrivende’ skal fortolkes i overensstemmelse med privat erhvervsvirksomhed og offentlig virksomhed, i det omfang der udbydes produkter på markedet.²² Afhandlingen afgrænses fra en nærmere behandling af begrebet. Dette som følge af, at formålet med specialeafhandlingen er at klarlægge, hvilke kriterier den erhvervsdrivende skal opfylde for at kunne fremsætte en lovlig miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Afgrænsningen indebærer, at afhandlingen ikke nærmere behandler, hvornår en aktør anses som erhvervsdrivende, hvilket navnlig kan have en praktisk betydning for vurderingen af, hvorvidt denne befinder sig inden for markedsføringslovens materielle anvendelsesområde.²³ En analyse heraf, ses derved at ligge uden for afhandlingens egentlige formål, hvorfor afhandlingen ikke behandler, hvornår en aktør betragtes som erhvervsdrivende i relation til bestemmelsen.

²⁰ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven, s. 27, bemærkninger til § 1, nr. 3.

²¹ Der indsættes nyt nr. 20 i markedsføringslovens § 2, stk. 1, som indsat ved § 1, nr. 3 i lov 2025-05-27 nr. 558 om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven. Denne bestemmelse indeholder en definition af begrebet generiske miljøanprisninger. Derudover udvides bilag I til markedsføringsloven med et nyt nr. 4 a, som forbyder generiske miljøanprisninger, idet omfang den erhvervsdrivende ikke kan påvise anerkendte fremragende miljøpræstationer, som er relevante for anprisningen. Bestemmelsen indsættes i markedsføringsloven ved § 1, nr. 12 i lov 2025-05-27 nr. 558 om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven.

²² Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 34, bemærkninger til § 2. Se mere herom i eksempelvis Jull Sørensen, Marie (2024), *Forbrugerbegrebet i retligt perspektiv*, 1. udg., s. 46, om den erhvervsdrivende.

²³ Se nærmere om lovens materielle anvendelsesområde i Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 28.

1.3 Metode

Dette afsnit indeholder en nærmere beskrivelse af den metodiske tilgang til udarbejdelsen af specialeafhandlingen. Formålet med denne afhandling er at behandle, hvilke kriterier den erhvervsdrivende skal opfylde for at fremsætte en lovlig miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer efter markedsføringslovens § 5, stk. 2, nr. 12. Specialeafhandlingen anvender den retsdogmatiske metode til besvarelse af problemformuleringen. Metoden består navnlig i en fremgangsmåde til at finde de gældende retsregler, de lege lata.²⁴ Metoden anvendes med det formål at beskrive, systematisere, analysere og fortolke den gældende retstilstand for så vidt angår kriterierne for fremsættelsen af miljøanpriser vedrørende fremtidige miljøpræstationer.²⁵

1.4 Retskilder

I dette afsnit præsenteres de retskilder, som inddrages ved besvarelsen af afhandlingens problemformulering. Formålet hermed er at redegøre for valget af retskilder samt deres respektive retskildeværdi.

1.4.1 Lovgivning

Ved fastlæggelsen af gældende ret inddrages relevante retskilder til besvarelsen af afhandlingens problemformulering. Dette vedrører navnlig inddragelsen af EU-direktiver og national lovgivning. Inden for markedsføringsretten påvirkes den nationale lovgivning af unionsretten og EU-Domstolens fortolkningen heraf.²⁶ Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 (UCPD) regulerer virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked. EU har vedtaget ændringer til direktivet ved blandt andet Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EU) 2024/825 af 28. februar 2024 om ændring af direktiv 2005/29/EF og 2011/83/EU for så vidt angår styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling gennem bedre beskyttelse mod urimelig praksis og gennem bedre oplysning (ECGTD). UCPD er udtryk for totalharmonisering²⁷, hvilket har betydning for fortolkningen af den danske markedsføringslov. Medlemsstaterne har herefter ikke

²⁴ Munk-Hansen, Carsten (2021), *Den juridiske løsning*, 2. udg., s. 11.

²⁵ Se generelt om den retsdogmatiske metode i eksempelvis Munk-Hansen, Carsten (2021), *Den juridiske løsning*, 2. udg., s. 14 og Evald, Jens (2020), *Juridisk teori, metode og videnskab*, 2. udg., s. 204.

²⁶ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 8.

²⁷ Jf. direktiv 2005/29/EF, artikel 4.

adgang til hverken at fastsætte et højere eller lavere forbrugerbeskyttelsesniveau inden for direktivets anvendelsesområde.²⁸

UCPD er implementeret i dansk ret ved markedsføringsloven (MFL). Lov 2025-05-27 nr. 558 om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven (lov nr. 558) gennemfører ECGTD. Lov nr. 558 medfører således tilføjelser og ændringer i MFL, herunder ved indsættelsen af MFL § 5, stk. 2, nr. 12, som afhandlingen omhandler.

1.4.1.1 Lovfortolkning

Eftersom MFL § 5, stk. 2, nr. 12 er afhandlingens omdrejningspunkt, skal metoden til fortolkning heraf fastlægges. Lovfortolkning har til formål at fastlægge, hvad en lovregel omhandler, og det er en proces, hvortil der skal inddrages forskellige fortolkningsregler.²⁹ I nærværende afhandling anvendes henholdsvis ordlydsfortolkning og formålsfortolkning, som beskrives nærmere nedenfor.

1.4.1.1.1 Ordlydsfortolkning

Fortolkningen af enhver bestemmelse i en lovgivning har sit udgangspunkt i en tekst. Formålet hermed er at klarlægge ordenes juridiske mening. Dette kan enten være generelt eller med det formål at fastslå, hvorvidt et konkret forhold er omfattet af eller ikke omfattet af den pågældende bestemmelse.³⁰ Udgangspunktet for enhver fortolkning må derfor nødvendigvis tages i bestemmelsens ordlyd. Dette er som konsekvens af, at det netop er ordlyden, som skal fortolkes. I nærværende afhandling tages der udgangspunkt i den naturlige eller sædvanlige forståelse af ordene i bestemmelsen.³¹ Såfremt der findes begreber, som ikke er defineret direkte i lovgivningen, vil definitionerne i den Danske Ordbog samt sædvanlig sprogbrug inddrages som bidrag til fortolkningen heraf.³²

²⁸ Se generelt om betydningen af totalharmonisering i eksempelvis Neergaard, Ulla, m.fl. (2020), *EU-ret*, 8. udg., s. 145-146 og Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 10.

²⁹ Munk-Hansen, Carsten (2021), *Den juridiske løsning*, 2. udg., s. 51 og Evald, Jens (2020), *Juridisk teori, metode og videnskab*, 2. udg., s. 47.

³⁰ Tvarnø, D., Christina m.fl. (2014), *Retskilder og retsteorier*, 4. udg., s. 233.

³¹ Evald, Jens (2020), *Juridisk teori, metode og videnskab*, 2. udg., s. 51.

³² I denne forbindelse anvendes online-ordbogen på www.ordnet.dk. Ordbogen vil herefter blive benævnt ”Den Danske Ordbog”.

1.4.1.1.2 Formålsfortolkning

Foruden ordlydsfortolkning vil der blive foretaget formålsfortolkning. Til formålsfortolkningen anvendes lovens forarbejder, herunder bemærkningerne til lovforslagene.³³ I retslitteraturen menes den retskildemæssige værdi af forarbejderne at udgøre et åbent spørgsmål.³⁴ I nærværende specialeafhandling anvendes forarbejderne derfor alene som bidrag til fortolkningen af bestemmelsen, og de betingelser, som fremgår heraf.

Direktivernes præambelbetragtninger inddrages i afhandlingen i enkelte tilfælde, hvor disse vurderes at kunne anvendes som et yderligere bidrag til fortolkningen, eksempelvis i forbindelse med behandlingen af begrebet gennemsnitsforbrugeren. Præambelbetragtninger er ikke retligt bindende³⁵, og anvendes derfor alene i afhandlingen som et fortolkningsbidrag til direktivernes materielle bestemmelser.

1.4.2 Retspraksis

Bestemmelsen i MFL § 5, stk. 2, nr. 12 er på tidspunktet for afhandlingens udarbejdelse endnu ikke trådt i kraft. Dette indebærer, at der ikke foreligger hverken retspraksis eller administrativ praksis specifikt om miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Det er dog alligevel fundet relevant at inddrage en begrænset mængde af andet retspraksis. Dommene inddrages i specialeafhandlingens kapitel 2, som en del af fastlæggelsen af den retlige ramme. EU-Domstolens praksis har, som fastslået ovenfor, en væsentlig betydning for fortolkningen af markedsføringsretten.³⁶ Derfor inddrages fire udvalgte domme fra EU-Domstolen. Tre af dommene inddrages med det formål at illustrere vurderingen af gennemsnitsforbrugeren. Disse domme er fundet relevante at inddrage til illustration af begrebets udvikling i EU-retten. Derudover inddrages en enkelt dom til at illustrere, hvorledes EU-Domstolen har fortolket begrebet transaktionsbeslutning. Der inddrages derudover en dom afsagt af Højesteret samt en dom afsagt af Sø- og Handelsretten i henholdsvis 2015 og 2012.

³³ Der henvises i denne forbindelse til Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring samt lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven.

³⁴ Riis, Thomas m.fl., (2013), *Skriftlig jura – Den juridiske fremstilling*, 1. udg., s. 34.

³⁵ Neergaard, Ulla m.fl. (2020), *EU-ret*, 8. udg., s. 118.

³⁶ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 27.

Netop disse domme er udvalgt som følge af, at de ses at omhandle miljømarkedsføring, og inddrages derfor til illustration af vildledningsvurderingen i denne forbindelse.³⁷

1.4.3 EU-Kommissionens vejledning

Europa-Kommissionen har i 2021 udarbejdet en vejledning til fortolkning og anvendelse af UCPD.³⁸ Vejledningen oplyser om begreber og bestemmelser i direktivet samt eksempler på retspraksis fra EU-Domstolen og nationale domstole samt forvaltningers praksis. Vejledningen er ikke bindende for hverken EU-Domstolen, Kommissionen eller de nationale domstole og myndigheder, og skal derfor læses med en vis grad af forsigtighed.³⁹ Denne værdi tillægges vejledningen også, ved inddragelsen i nærværende specialeafhandling. Som konsekvens af, at vejledningen endnu ikke er opdateret efter vedtagelsen af ECGTD, anvendes denne ikke som bidrag til fortolkningen af bestemmelsen i markedsføringslovens § 5, stk. 2, nr. 12. Vejledningen inddrages derfor alene i forbindelse med klarlægningen af den retlige ramme i afhandlingens kapitel 2, herunder som bidrag til behandlingen af begrebet gennemsnitsforbrugeren.

1.4.4 Retslitteratur

Som supplerende kilder til besvarelse af specialeafhandlingens problemformulering inddrages retslitteratur. Retslitteratur er fagbøger eller juridiske artikler om juridiske emner, som vil være udtryk for forfatterens egne fortolkninger af gældende ret. Litteraturen kan dog bidrage som inspiration ved eksempelvis at beskrive en retlig argumentation eller indeholde anerkendte videnskabelige resultater.⁴⁰ Retslitteraturen er ikke en retskilde, som skaber ret ved domstole eller forvaltningsmyndigheder.⁴¹ Den anvendte retslitteratur betragtes derfor ikke som en retskilde i afhandlingen. Retslitteraturen kan tages i betragtning som et bidrag til at fastlægge gældende ret.⁴² Den anvendte retslitteratur anvendes derfor overvejende til at beskrive den retlige ramme i specialeafhandlingens kapitel 2, i det omfang den ses at understøtte en bestemt opfattelse, som kan siges at være almindeligt anerkendt,

³⁷ Disse domme er afsagt under den dagældende MFL. MFL § 5 er en videreførelse af den dagældende § 3, vedrørende vildledende handlinger, som skader forbrugernes økonomiske interesser, hvorfor disse domme fortsat er fundet relevante at inddrage. Se herom i lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s 40, bemærkninger til § 5.

³⁸ Kommissionens vejledning af 29. december 2021 til fortolkning og anvendelse af handelspraksisdirektivet, EUT C 526/01.

³⁹ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 11.

⁴⁰ Munk-Hansen, Carsten (2021), *Den juridiske løsning*, 2. udg., s. 80.

⁴¹ Munk-Hansen, Carsten (2021), *Den juridiske løsning*, 2. udg., s. 81.

⁴² Evald, Jens (2020), *Juridisk teori, metode og videnskab*, 2. udg., s. 40.

eller bidrager til at forstå gældende ret. Den anvendte litteratur består i denne forbindelse hovedsageligt af fagspecifikke lærebøger, hvortil det er forsøgt at anvende de nyeste udgaver af disse. Dette har i enkelte tilfælde ikke været muligt, hvorfor den forrige udgave i stedet er inddraget. Specialeafhandlingen anvender derudover visse internetkilder samt en engelsksproget juridisk artikel som supplement til forståelse af det relevante område. Ved udvælgelsen af disse supplerende kilder er der taget udgangspunkt i en kildekritisk tilgang til kildernes indhold.

1.5 Inddragelse af caseanalyse

Som følge af, at MFL § 5, stk. 2, nr. 12 endnu ikke er trådt i kraft, foreligger der ikke retspraksis vedrørende denne. Som følge heraf inddrages en caseanalyse i specialeafhandlingen til illustration af, hvilke kriterier den erhvervsdrivende skal opfylde ved fremsættelse af miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Den fiktive case er baseret på udenlandsk retspraksis i form af en dom afsagt af retten i Amsterdam den 20. marts 2024.⁴³ Dommen omhandlede markedsføring foretaget af flyselskabet KLM. Sagsøgerne i sagen påstod blandt andet, at KLM's udsagn som ”CO2ZERO”, ”*kan skabe en mere dygtig fremtid sammen med [os]*” og ”*på vej til en bæredygtig rejseaktivitet*” var vildledende. Retten afgjorde, at flyselskabets markedsføring af særligt kampagnen ”*Fly Responsibly*” var greenwashing og i strid med de nationale markedsføringsregler. I den forbindelse udtalte retten, at markedsføringen malede ”*et for rosenrødt billede*” i relation til flyselskabets påståede overholdelse af Parisaftalen.⁴⁴ En forfatter anfører, at dommen formentlig er den mest toneangivende dom i EU på greenwashing-området, og at det må forventes, at dommen vil få betydning for tilsvarende greenwashing-retssager i resten af EU.⁴⁵ Derfor er det fundet relevant at inddrage dele af dommens faktiske omstændigheder som grundlag og inspiration for udarbejdelse af en fiktiv case. Inddragelse af dommen ses at give mulighed for netop at behandle en fiktiv case inspireret af udsagn, som faktisk er anvendt i praksis, og som ses at relatere sig til miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Der vil blive suppleret med fiktive forudsætninger i de tilfælde, hvor dommen ikke bidrager

⁴³ ECLI:NL:RBAMS:2024:1512. Dommen er afsagt på nederlandsk, hvorfor der er foretaget en uautoriseret oversættelse af denne til engelsk. Oversættelse kan indebære manglende præcision eller betydningsændring. Dette forhold findes dog ikke at udgøre en relevant problemstilling i nærværende specialeafhandling, idet dommens faktiske omstændigheder alene inddrages som grundlag for udarbejdelsen af en fiktiv case. Se nærmere om internationale retstekster: sprog, oversættelse og fortolkning i Riis, Thomas m.fl., (2013), *Skriftlig jura – Den juridiske fremstilling*, 1. udg., s. 578. Dommen ses vedlagt som bilag.

⁴⁴ Dommen er desuden omtalt i eksempelvis Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 369 og Fugleholm, Sune m.fl. (2025), *Klimaret – i dansk perspektiv*, 1. udg., s. 133-132.

⁴⁵ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 369.

med tilstrækkelige oplysninger, som er nødvendige for at foretage en caseanalyse med udgangspunkt i MFL § 5, stk. 2, nr. 12.

Kapitel 2 Den retlige ramme for miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer

Dette kapitel har til formål at beskrive dele af MFL, herunder udvalgte relevante bestemmelser og begreber, med henblik på at fastlægge et grundlag for forståelse af, hvilken sammenhæng bestemmelsen i MFL § 5, stk. 2, nr. 12 skal ses i lyset af. Kapitlet skal dermed bidrage som et oplysningsgrundlag forud for analysen af MFL § 5, stk. 2, nr. 12 i kapitel 3.

Nærværende kapitel indeholder en afgrænset beskrivelse af MFL og lov nr. 558. I afsnit 2.1 beskrives MFL og de hensyn, som loven tilsigter at varetage. I afsnit 2.1.1 følger en behandling af det generelle forbud mod vildledende handlinger, som findes i MFL § 5. Herefter behandles begrebet gennemsnitsforbrugeren i afsnit 2.1.2, som er den retlige standard, vildledningsvurderingen skal foretages med udgangspunkt i. I det efterfølgende afsnit 2.1.3 beskrives kravet om væsentlig forvridding af gennemsnitsforbrugers økonomiske adfærd, som findes i MFL § 8. Dernæst præsenteres lov nr. 558 i afsnit 2.2, og i henholdsvis afsnit 2.2.1 og 2.2.1.1 beskrives begreberne miljøanprisninger og fremtidige miljøpræstationer.

2.1 Markedsføringsloven

Den nugældende lov om markedsføring er lov nr. 426 af 3. maj 2017, som trådte i kraft den 1. juli 2017. Loven implementerer UCPD, som har væsentlig betydning for forståelsen og anvendelsen af den nationale markedsføringsret.⁴⁶ Formålet med UCPD er at skabe ensartede regler om urimelig handelspraksis på tværs af EU's indre marked og sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, idet forskelle mellem nationale bestemmelser ellers kan skabe usikkerhed og hindringer for virksomheder og forbrugere.⁴⁷ Implementeringen af direktivet mindsker således usikkerheden om fortolkningen af den danske lov i lyset af EU-reglerne og medvirker dermed til mere ensartede forhold for virksomhederne på tværs af EU, således at danske virksomheder ikke stilles ringere end deres udenlandske konkurrenter.⁴⁸ MFL's formål er at understøtte fair og effektiv konkurrence og sikre gode forbrugerforhold, herunder beskyttelse mod vildledende og aggressiv markedsføring.⁴⁹ MFL opstiller de overordnede

⁴⁶ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 27.

⁴⁷ Direktiv 2005/29/EF, præambelbetragtning 4 og 5.

⁴⁸ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 17, almindelige bemærkninger.

⁴⁹ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 28.

rammer for adfærd på markedet og har til formål at sikre, at erhvervsmæssig virksomhed udøves på en tilbørlig og rimelig måde, under hensyn til både konkurrenter, andre erhvervsdrivende, forbrugere og almene samfundshensyn.⁵⁰ MFL har ikke traditionelt set været hverken en ren forbrugerbeskyttelseslov eller en lov, der alene har til hensigt at regulere forholdet mellem erhvervsdrivende. Loven skal tage hensyn til tre interesser på én gang, herunder navnlig til forbrugerne, de erhvervsdrivende og almene samfundsinteresser.⁵¹ Hensynet til forbrugerne angår det, at forbrugerne ikke må udsættes for urigtige eller vildledende oplysninger i den almindelige handel.⁵² Dernæst angår hensynet til de erhvervsdrivende det at sikre, at konkurrencen foregår på lige vilkår. Reglerne i MFL beskytter den hæderlige erhvervsdrivende mod, at andre skaffer sig fortrin ved urimelige midler.⁵³ Endvidere tilsigter det almene samfundshensyn at beskytte samfundet mod etisk anstødelig markedsføring.⁵⁴ De tre hensyn afspejles i lovens struktur, som sigter på en afbalanceret beskyttelse af konkurrenter, forbrugere og almene samfundsinteresser.⁵⁵ For nærværende afhandling er navnlig kapitel to om handelspraksis over for forbrugerne relevant.

2.1.1 Forbud mod vildledende handlinger

Bestemmelsen om fremsættelse af miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer indsættes i MFL § 5, stk. 2, nr. 12. Der er dermed tale om en tilføjelse til bestemmelsen i MFL § 5. Bestemmelsens nærmære indhold skal derfor fastslås.

Den relevante bestemmelse i forhold til den erhvervsdrivendes anvendelse af vildledende udsagn generelt og vildledende miljømarkedsføring findes først og fremmest i MFL § 5.⁵⁶ Bestemmelsen gennemfører UCPD artikel 5, stk. 1, 3 og 4, samt artikel 6. Bestemmelsen findes i lovens kapitel to vedrørende handelspraksis over for forbrugerne og indeholder et forbud mod vildledende handlinger. Reglerne i MFL om vildledende markedsføring er generelle og dermed ikke specifikke eller begrænset til miljøanprisninger eller greenwashing. Der er som følge heraf tale om generelle regler, som

⁵⁰ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 27.

⁵¹ Heide-Jørgensen, Caroline (2022), *Konkurrence og markedsføringsret*, 5. udg., s. 50.

⁵² Heide-Jørgensen, Caroline (2022), *Konkurrence og markedsføringsret*, 5. udg., s. 51.

⁵³ Heide-Jørgensen, Caroline (2022), *Konkurrence og markedsføringsret*, 5. udg., s. 52.

⁵⁴ Heide-Jørgensen, Caroline (2022), *Konkurrence og markedsføringsret*, 5. udg., s. 52.

⁵⁵ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 38.

⁵⁶ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 342.

ligeledes kan og skal anvendes ved problemstillinger i relation til den erhvervsdrivendes anvendelse af miljømarkedsføring.⁵⁷

MFL § 5, stk. 1 har følgende ordlyd:

”En erhvervsdrivendes handelspraksis må ikke indeholde urigtige oplysninger eller i kraft af sin fremstillingsform eller på anden måde vildlede eller kunne forventes at vildlede gennemsnitsforbrugeren, uanset om oplysningerne er faktisk korrekte.”

Det følger herefter, at en erhvervsdrivende selvsagt ikke må gøre brug af handelspraksis, som indeholder urigtige oplysninger. Dette indebærer et forbud mod fremsættelse af falske eller usandfærdige oplysninger i handelspraksissen over for forbrugerne. Dertil følger det, at der endvidere kan være tale om vildledning, selvom de oplysninger, der fremsættes, er faktisk korrekte. Dette kan ifølge bestemmelsens ordlyd være tilfældet, hvis handelspraksissen i kraft af sin fremstillingsform eller på anden måde er egnet til at vildlede. En erhvervsdrivendes handelspraksis vil således ikke alene kunne anses som vildledende, hvis den erhvervsdrivende fremsætter urigtige oplysninger, der utvivlsomt vil være egnet til at vildlede gennemsnitsforbrugeren.

Forbuddet mod vildledende handlinger finder anvendelse på den erhvervsdrivendes handelspraksis både før, under og efter en transaktion i forbindelse med et produkt.⁵⁸

MFL § 5 fastslår, at en erhvervsdrivende ikke må foretage vildledende handlinger, og fastlægger desuden de nærmere omstændigheder og elementer, som kan indgå i vurderingen af, hvorvidt en konkret handelspraksis er vildledende.⁵⁹ I bestemmelsens stk. 2 er det ved en opremsning specificeret, hvilke elementer, der skal tages i betragtning ved vurderingen af, hvorvidt en handelspraksis er vildledende er stk. 1.⁶⁰ Det fremgår eksempelvis af opremsningen, at vildledningen kan angå et produkts kvalitet eller egenskaber, herunder dets vedligeholdelse, dets frembringelsessted, prisforhold samt omfanget

⁵⁷ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 343.

⁵⁸ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 40, bemærkninger til § 5.

⁵⁹ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 40, bemærkninger til § 5.

⁶⁰ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 40, bemærkninger til § 5.

af parternes forpligtelser.⁶¹⁶² Det fremgår af forarbejderne til MFL, at listen med elementer ikke er udtømmende, og at de enkelte elementer kan overlape.⁶³

Til illustration af vildledningsvurderingen i forbindelse med miljømarkedsføring kan Sø- og Handelsrettens dom af 30. december 2011, U 2012.977, fremdrages. Sagen drejede sig om udsagn i en salgsbrochure om miljømæssige fordele ved plastemballage blandt andet i forhold til metalemballage.⁶⁴ Sø- og Handelsretten udtalte, at der i samfundet generelt gennem de senere år har været øget fokus på miljø og dermed en øget interesse blandt virksomheder og forbrugere for produkter med en reduceret miljøpåvirkning. Videre udtalte retten, at det i den forbindelse har betydelig kommerciel værdi for en virksomhed at kunne fremhæve de miljømæssige fordele ved virksomhedens produkter. For at forhindre illoyal konkurrence må der derfor stilles strenge krav til rigtigheden af sådanne miljømæssige udsagn.⁶⁵ Retten fandt endvidere, at producentens udsagn om miljømæssige fordele ved dennes plastemballage frem for blandt andet metalemballage, herunder navnlig i relation til CO₂-udledning ikke var tilstrækkeligt dokumenteret. Udsagnene blev derfor anset for urigtige og vildledende samt egnede til på en mærkbar måde at påvirke adfærden på markedet.⁶⁶

Dertil kan Højesterets dom af 30. april 2015, U 2015.2565, ligeledes fremdrages. Sagen drejede sig om markedsføring ved anvendelse af oplysninger om isoleringsmateriale, i dette tilfælde stenuld og papiruld. Oplysningerne vedrørte blandt andet de respektive materialers isoleringsevne og genanvendelighed.⁶⁷ Højesteret udtalte, at udtryk som ”*miljørigtig*” og ”*miljøvenlig*” var anvendt fritstående og uden forklaring, hvorved der blev efterladt det indtryk, at den ene producents produkter var særligt skånsomme i miljømæssig henseende sammenlignet med konkurrerende produkter. Det blev hertil anført, at der ikke var fremlagt tilstrækkelig dokumentation, der kunne dokumentere, at det omhandlede isoleringsmateriale i alle relevante henseende var særligt skånsomt miljømæssigt. Udsagnene blev derfor anset for vildledende.⁶⁸

⁶¹ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 107.

⁶² Bestemmelsen angående miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer indsættes som et nyt nr. 12 i MFL § 5, stk. 2, jf. § 1, nr. 7 i lov nr. 558. Bestemmelsen analyses i afhandlingens kapitel 3.

⁶³ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 40, bemærkninger til § 5.

⁶⁴ Jf. U 2012.977 SH, dommens s. 1.

⁶⁵ Jf. U 2012.977 SH, dommens s. 5.

⁶⁶ Jf. U 2012.977 SH, dommens s. 5.

⁶⁷ Jf. U 2015.2565 H, dommens s. 1.

⁶⁸ Jf. U 2015.2565 H, dommens s. 28.

Kernen i vildledningsforbuddet i MFL § 5 består således i, at den erhvervsdrivendes handelspraksis utvivlsomt ikke må indeholde urigtige oplysninger eller i kraft af sin fremstillingsform eller på anden måde kunne forventes at vildlede gennemsnitsforbrugeren. Afgørende er herefter, om den pågældende handelspraksis er egnet til at skabe et urigtigt indtryk hos de personer, som den er rettet i mod eller når ud til.⁶⁹ Bestemmelsen forbyder dermed ubetinget den erhvervsdrivendes fremsættelse af urigtige oplysninger. I de tilfælde hvor de oplysninger, der fremsættes, ikke per definition er urigtige, skal vildledningsvurderingen foretages med udgangspunkt i den retlige standard om gennemsnitsforbrugeren.⁷⁰ Begrebet vil blive behandlet straks nedenfor.

2.1.2 Begrebet gennemsnitsforbrugeren

MFL § 5 findes i lovens kapitel to, som regulerer handelspraksis over for forbrugerne. Derfor skal det præciseres, hvorledes dette begreb skal forstås i MFL's forstand. MFL § 2, stk. 1, nr. 1 definerer begrebet 'forbruger' som "*en fysisk person, der hovedsageligt handler uden for sit erhverv.*" Denne definition svarer til det almindelige danske civilretlige forbrugerbegreb, som anvendes på tværs af den danske forbrugerlovgivning.⁷¹ Definitionen omfatter tillige definitionen af begrebet forbruger i UCPD.⁷² I UCPD defineres begrebet 'forbruger' som "*en fysisk person, der i forbindelse med en af dette direktiv omfattet handelspraksis ikke udøver virksomhed som handlende, håndværker eller industridrivende eller udøver et liberalt erhverv.*", jf. artikel 2, litra a.

Foruden den omtalte definition af en forbruger findes ligeledes standarden om gennemsnitsforbrugeren. Som det fremgår af ordlyden i MFL § 5, stk. 1, må vildledningsvurderingen efter denne bestemmelse nødvendigvis tage sit udgangspunkt i standarden om gennemsnitsforbrugeren. Det afgørende kriterium er netop, hvorvidt den pågældende handelspraksis er egnet til at vildlede gennemsnitsforbrugeren, uanset at oplysningerne er faktisk korrekte. Begrebet har sin oprindelse i EU-retten og blev fastlagt af EU-Domstolen forinden vedtagelsen af UCPD. EU-Domstolen formulerede første gang standarden i dom af 16. juli 1998, sag C-210/96, Gut Springenheide, som omhandlede en varebeskrivelse.⁷³ Det fremgår af dommens præmis 31, at den formodede forventning hos en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger skal tages i betragtning ved afgørelsen

⁶⁹ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 94.

⁷⁰ Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2021), *Vildledningstidspunktet i Festskrift til Palle Bo Madsen*, s. 386.

⁷¹ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 35, bemærkninger til § 2.

⁷² Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 35, bemærkninger til § 2.

⁷³ Jull Sørensen, Marie (2024), *Forbrugerbegrebet i retligt perspektiv*, 1. udg., s. 161.

af, om en betegnelse, et varemærke eller en oplysning i en reklame vil kunne vildlede køberen uden at have anordnet en sagkyndig undersøgelse eller bestille en opinionsundersøgelse. Begrebet blev senere kodificeret i UCPD med det formål at give de nationale myndigheder og domstole fælles kriterier med henblik på at mindske risikoen for divergerende vurderinger, og dermed også øge retssikkerheden.⁷⁴ Standarden blev konsolideret eksplicit i direktivet, og den anvendes nu som benchmark for at vurdere virkningen af en handelspraksis.⁷⁵ Følgende fremgår af UCPD præambelbetragtning 18:

”Alle forbrugere bør beskyttes imod urimelig handelspraksis; Domstolen har imidlertid efter iværksættelsen af direktiv 84/450/EØF i forbindelse med retsafgørelser i sager om reklame fundet det nødvendigt at undersøge virkningen på en tænkt, typisk forbruger. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og for at den beskyttelse, der ligger i det, rent faktisk kan fungere, anvender dette direktiv som benchmark en under hensyntagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger, således som det fortolkes af Domstolen (...)”

Det er således udtrykkeligt fastslået, at begrebet skal forstås som en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger under hensyntagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold. Der må herefter være tale om, at der forudsættes et vist vidensniveau hos den enkelte forbruger, som må forventes at bestå i en kombination af forbrugerens forudgående almindelige viden og den viden, som der må forventes at foreligge i den konkrete sag.⁷⁶ Ifølge EU-Domstolens praksis er gennemsnitsforbrugeren en rimeligt kritisk person, der agerer bevidst og opmærksomt på markedet.⁷⁷ Til illustration heraf kan dom af 6. juli 1995, sag C-470/93, Mars, fremdrages. EU-Domstolen fandt i den konkrete sag, som omhandlede emballage til isbarer, at en almindeligt oplyst forbruger må forventes at være klar over, at der ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem størrelsen af reklameangivelser vedrørende en forhøjelse af et produkts volumen og selve forhøjelsen. På emballagen var der markeret med oplysningen om ”+ 10 %”, som dækkede et betydeligt større område af

⁷⁴ Vejledning til fortolkning og anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked, s. 33.

⁷⁵ Vejledning til fortolkning og anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked s. 33.

⁷⁶ Jull Sørensen, Marie (2024), *Forbrugerbegrebet i retligt perspektiv*, 1. udg., s. 165.

⁷⁷ Vejledning til fortolkning og anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked, s. 33.

emballagens samlede overflade end blot ti procent.⁷⁸ EU-Domstolen afviste således, at en forbruger ville blive vildledt af et overdrevet visuelt markeret område på et produkts emballage.

Dertil kan dom af 4. juni 2015, sag C-195/14, Teekanne, ligeledes fremdrages. Sagen omhandlede en frugtte, hvor der på emballagens forside blandt andet fremgik billeder af hindbær og vaniljebloomster sammen med udsagn som eksempelvis ”*frugtte med naturlige aromaer – hindbær- og vaniljesmag*” og ”*kun naturlige ingredienser*”.⁷⁹ Frugtteen indeholdt imidlertid ingen bestanddele af hverken hindbær eller vanilje. Ifølge EU-Domstolen var det ikke tilstrækkeligt til at korrigere forbrugerens fejlagtige indtryk, at der på bagsiden af emballagen var angivet en korrekt og udtømmende ingrediensliste. Det var således vildledende at anvende de visuelle virkemidler i form af billeder af ingredienser på forsiden, når frugtteen ikke indeholdt bestanddele af disse.⁸⁰ Dette var uagtet af, at de korrekte oplysninger fremgik af teksten på bagsiden af produktets emballage.

Ved vurderingen af gennemsnitsforbrugerens viden skal der tages hensyn til alle relevante faktorer. Det fremgår af forarbejderne til MFL, at relevante faktorer blandt andet kan være den økonomiske kontekst og forholdene på det pågældende marked, samt under hvilke forudsætninger de pågældende produkter sælges. Der skal ligeledes tages hensyn til betydningen af produkternes egenskaber, hvilke oplysninger, der gives forbrugerne, hvor klare disse oplysninger er, og hvordan den pågældende handelspraksis er præsenteret.⁸¹ Dette indebærer, at vurderingen af gennemsnitsforbrugerens viden må bestå i en samlet konkret afvejning, hvor flere forhold skal tages i betragtning. Dermed vil vurderingen afhænge af den specifikke markedsføringsmæssige kontekst.

Følgende fremgår videre af UCPD præambelbetragtning 18:

”Begrebet gennemsnitsforbrugeren er ikke et statistisk begreb. Nationale domstole og myndigheder skal selv, under hensyn til Domstolens retspraksis, foretage en vurdering med henblik på at bestemme gennemsnitsforbrugeren typiske reaktion i et givet tilfælde.”

⁷⁸ C-470/93, Mars, præmis 25.

⁷⁹ C-195/14, Teekanne, præmis 15.

⁸⁰ C-195/14, Teekanne, præmis 40.

⁸¹ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 47, bemærkninger til § 8.

Som det er udtrykkeligt anført, er begrebet ikke statistisk. Dette indebærer, at nationale myndigheder og domstole skal kunne fastslå, om en praksis kan forventes at vildlede gennemsnitsforbrugeren, der udøver sit eget skøn, ved at tage almindelige formodede forbrugeres forventninger i betragtning, uden at det skal være nødvendigt at inddrage ekspertudtalelser eller forbrugerundersøgelser.⁸² Det fremgår af forarbejderne til MFL, at gennemsnitsforbrugeren hverken er et statisk eller et statistisk begreb.⁸³

Standarden har som formål at bidrage til at realisere det indre marked gennem en standardisering af slutbrugeren af markedets produkter. Denne standardisering virker til at mindske omkostningerne for erhvervsdrivende, der ellers potentielt ville skulle indrette sig efter flere forskellige medlemslandes individuelle forbrugerstandarder.⁸⁴ Det fremgår af forarbejderne til MFL, at formålet er at skabe den rette balance mellem nødvendigheden af at beskytte forbrugerne og hensynet til den frie handel på et åbent, konkurrencepræget marked.⁸⁵ Standarden fungerer således også som et parameter i balancen mellem hensynet til både forbrugerne og de erhvervsdrivende.⁸⁶ Som det fremgår af UCPD præambelbetragtning 18, skal der tages hensyn til sociale, kulturelle og sproglige forhold. En erhvervsdrivende vil derfor eventuelt skulle give yderligere oplysninger i nogle medlemslande, men ikke nødvendigvis i andre. Dette som følge af, at forbrugerne i de pågældende medlemslande ellers kan vurderes at blive vildledt.⁸⁷ At de nationale domstole kan tage hensyn til nationale sociale, kulturelle og sproglige forhold indebærer således, at hvert enkelt medlemsland i nogen grad, på trods af formålet om en standardisering, har adgang til alligevel at indrette standarden om gennemsnitsforbrugeren efter egne nationale forhold. Dette har dog også den virkning, at standarden ikke konkret og ubetinget kan harmoniseres fuldt ud i EU.⁸⁸

2.1.3 Krav om væsentlig forvridning af den økonomiske adfærd

MFL § 8 indeholder de betingelser, som skal være opfyldt, for at der er handlet i strid med lovens §§ 4-7. Bestemmelsen gennemfører UCPD artikel 5, stk. 2, litra b. MFL § 8, stk. 1, har følgende ordlyd:

⁸² Vejledning til fortolkning og anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked, s. 33-34.

⁸³ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 47, bemærkninger til § 8.

⁸⁴ Jull Sørensen, Marie (2024), *Forbrugerbegrebet i retligt perspektiv*, 1. udg., s. 155.

⁸⁵ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 47, bemærkninger til § 8.

⁸⁶ Jull Sørensen, Marie (2024), *Forbrugerbegrebet i retligt perspektiv*, 1. udg., s. 156.

⁸⁷ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 47, bemærkninger til § 8.

⁸⁸ Jull Sørensen, Marie (2024), *Forbrugerbegrebet i retligt perspektiv*, 1. udg., s. 166.

”Det er en betingelse for, at der er handlet i strid med §§ 4-7, at den pågældende handelspraksis væsentligt forvrider eller vil kunne forventes væsentligt at forvride den økonomiske adfærd hos gennemsnitsforbrugeren (...)”

Der foreligger dermed kun en overtrædelse af vildledningsforbuddet i MFL § 5, hvis den pågældende handelspraksis væsentligt forvrider eller vil kunne forventes væsentligt at forvride den økonomiske adfærd hos gennemsnitsforbrugeren. En væsentlig forvridding af forbrugernes økonomiske adfærd er defineret i MFL § 2, stk. 1, nr. 6 med følgende ordlyd:

”Væsentlig forvridding af forbrugernes økonomiske adfærd: Anvendelse af en handelspraksis, som mærkbart indskrænker forbrugers evne til at træffe en informeret beslutning, hvorved forbrugeren træffer en transaktionsbeslutning, som vedkommende ellers ikke ville have truffet.”

Som det fremgår, stilles der krav om, at den konkrete handelspraksis mærkbart indskrænker forbrugers evne til at træffe en informeret beslutning. Dette indebærer en konkret vurdering af, om handelspraksissen er egnet til at have en sådan virkning på gennemsnitsforbrugeren. Der skal i denne forbindelse foretages en vurdering af sandsynligheden af den virkning, som den pågældende handelspraksis vil kunne have på gennemsnitsforbrugers transaktionsbeslutning.⁸⁹ Begrebet transaktionsbeslutning er defineret i MFL § 2, stk. 1, nr. 5, med følgende ordlyd:

”Transaktionsbeslutning: En beslutning, der træffes af en forbruger, om, hvorvidt, hvordan og på hvilke betingelser forbrugeren vil købe, foretage fuld eller delvis betaling for, beholde eller afhænde et produkt eller udøve en aftalemæssig rettighed i forbindelse med produktet, uanset om forbrugeren beslutter at foretage en transaktion eller at undlade dette.”

Som det fremgår af ordlyden, er der tale om en bred definition af begrebet transaktionsbeslutning. Det fremgår af forarbejderne til MFL, at de fleste almindelige handlinger, som forbrugeren foretager sig forud for et køb, skal betragtes som transaktionsbeslutninger. Som eksempel fremhæves det, at det kunne være beslutningen om at gå ind i en butik eller klikke sig ind på den erhvervsdrivendes

⁸⁹ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 46, bemærkninger til § 8.

hjemmeside.⁹⁰ EU-Domstolen har da også i dom af 19. december 2013, sag C-281/12, Trento Sviluppo og Centrale Adriatica, forstået begrebet bredt. Domstolen anførte, at begrebet skal fortolkes således, at det ikke alene omfatter beslutningen om at købe eller at undlade at købe et produkt, men også en beslutning med direkte tilknytning hertil, herunder beslutningen om at gå ind i en forretning.⁹¹ Ovenstående kan således næppe siges at pege i retning af, at der er grundlag for at stille store krav, forinden, der kan antages at foreligge en væsentlig forvriddning af gennemsnitsforbrugerens økonomiske adfærd.⁹² Der findes ikke et krav om, at der rent faktisk skal være sket en væsentlig forvriddning af en specifik forbrugers økonomiske adfærd. Det er tilstrækkeligt, at den pågældende handelspraksis er egnet til at foranledige gennemsnitsforbrugeren til at træffe en transaktionsbeslutning, som denne ellers ikke ville have truffet.⁹³

2.2 Lov nr. 558

Lov nr. 558 gennemfører ECGTD i dansk ret. Denne ændringslov medfører en række ændringer til MFL, herunder nye definitioner i MFL § 2, som eksempelvis miljøanprisninger, bæredygtighedsmærke og anerkendte fremragende miljøpræstationer. Endvidere tilføjer loven nye former for handelspraksis, der skal betragtes som vildledende, såfremt de foranlediger eller kan forventes at foranledige gennemsnitsforbrugeren til at træffe en transaktionsbeslutning, denne ellers ikke vil have truffet.⁹⁴ Hertil indsættes et nyt nr. 12 og 13 i MFL § 5, stk. 2. Disse to nye elementer vedrører henholdsvis fremsættelse af en miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer og reklamering med fordele for forbrugerne, som er irrelevante og ikke følger af noget element ved produktet eller virksomheden. Derudover følger en udvidelse af bilag I til MFL, som indeholder en liste over former for handelspraksis, der under alle omstændigheder anses som urimelige eller aggressive. Denne ændring vedrører blandt andet erhvervsdrivendes anvendelse af bæredygtighedsmærker, generiske miljøanprisninger og anprisninger vedrørende holdbarhed og reparation.⁹⁵

⁹⁰ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 35, bemærkninger til § 2, nr. 5.

⁹¹ C-281/12, Trento Sviluppo og Centrale Adriatica, præmis 36.

⁹² Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udg., s. 117.

⁹³ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 46, bemærkninger til § 8.

⁹⁴ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven, s. 4, almindelige bemærkninger.

⁹⁵ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven, s. 4, almindelige bemærkninger.

Lov nr. 558 har til formål at styrke forbrugerbeskyttelsen og derved gøre fremskridt med den grønne omstilling. Det fremgår af forarbejderne, at det er vigtigt, at forbrugerne har adgang til pålidelige oplysninger om produkters miljøpåvirkning og ikke udsættes for vildledende miljøanprisninger. Endvidere fremgår det, at det også er vigtigt, at forbrugerne har tillid til de miljøoplysninger, der er til rådighed, idet dette kan medvirke til, at forbrugerne aktivt bidrager til den grønne omstilling. I tilfælde af at forbrugerne ikke har tillid til miljøanprisningerne, kan det have en negativ påvirkning på de erhvervsdrivende, der reelt tilbyder mindre miljøbelastende produkter.⁹⁶

2.2.1 Begrebet miljøanprisninger

Anprisninger kan i markedsføringssammenhæng defineres som en sælgers fremhævelse af de positive egenskaber ved en vare.⁹⁷ Når erhvervsdrivende markedsfører sig ved anvendelse af positive klima- eller miljøudsagn, vil der være tale om miljøanprisninger. Dette kunne relatere sig til anvendelsen af udsagn som eksempelvis ”miljøvenlig” og ”god for miljøet”. MFL indeholdt ikke tidligere en definition af begrebet ’miljøanprisning’. Lov nr. 558 indsætter med § 1, nr. 3 et nyt nr. 19 i MFL § 2, stk. 1, som indeholder en definition af miljøanprisninger. Bestemmelsen gennemfører UCPD artikel 2, litra o, som indsat ved artikel 1, stk. 1, litra b i ECGTD. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Miljøanprisning: Ethvert budskab eller enhver fremstilling, som ikke er obligatorisk i henhold til EU-retten eller national ret, uanset form, herunder tekst, billeder, grafisk eller symbolsk fremstilling, såsom mærker, mærkenavne, firmanavne eller produktnavne, der bruges i en kommerciel kommunikation, og som angiver eller indikerer, at et produkt, en produktkategori, et mærke eller en erhvervsdrivende har en positiv eller ingen indvirkning på miljøet eller er mindre miljøbelastende end andre produkter, produktkategorier, mærker eller erhvervsdrivende eller har forbedret sin indvirkning på miljøet over tid.”

Miljøanprisninger skal herefter forstås som ethvert frivilligt budskab, der anvendes i kommerciel kommunikation, uanset form, som direkte eller indirekte angiver eller indikerer, at et produkt mv. har en positiv, neutral eller relativt mindre miljøpåvirkning end andre, eller at miljøpåvirkningen er

⁹⁶ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 4, almindelige bemærkninger.

⁹⁷ Den Danske Ordbogs definition af ’anprisning’.

forbedret over tid. Definitionen er dermed bred og omfatter alle udsagn og andre virkemidler, eksempelvis visuelle virkemidler, der kan påvirke modtagerens opfattelse af den erhvervsdrivendes indvirkning på miljøet.

2.2.1.1 Miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer

Bestemmelsen i MFL § 5, stk. 2, nr. 12 omhandler, miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Derfor skal det fastslås, hvordan fremtidige miljøpræstationer skal forstås i nærværende kontekst. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 558, at en miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer eksempelvis vil kunne være udsagn såsom ”CO₂-neutral i 2050”, ”50 % mindre CO₂ inden 2030” eller ”vandforbrug reduceret med 40 % inden 2045”. Ifølge forarbejderne er der således tale om udsagn, som giver forbrugerne et indtryk af, at de bidrager til en lavemissionsøkonomi eller mindre indvirkning på klimaet eller miljøet ved at købe netop de produkter, som den pågældende erhvervsdrivende reklamerer for.⁹⁸ De ovenfor oplistede eksempler fremstår alle med en angivet tidshorisont. Miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer kan imidlertid også fremstå uden en nærmere angiven tidshorisont. Dette kunne eksempelvis være udsagn som ”vi bestræber os på at være klimaneutral”.⁹⁹ Miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer må herefter forstås som en fremsættelse af oplysninger angående miljøpræstationer, som den erhvervsdrivende påtænker at udføre eller opfylde på et tidspunkt, der ligger ude i fremtiden. Der er herved tale om præstationer, der endnu ikke er opnået, men som vil blive opnået på et senere tidspunkt, ifølge den erhvervsdrivende. Dette kan særligt vedrøre fremtidige præstationer i form af en overgang til CO₂- eller klimaneutralitet eller lignende mål inden en bestemt dato.¹⁰⁰

⁹⁸ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugerftaler og forbrugerklageloven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

⁹⁹ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugerftaler og forbrugerklageloven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

¹⁰⁰ Direktiv 2024/825, præambelbetragtning 4.

Kapitel 3 Analyse af MFL § 5, stk. 2, nr. 12 vedrørende fremtidige miljøpræstationer

Dette kapitel har til formål at analysere, hvorledes betingelserne i MFL § 5, stk. 2, nr. 12 skal fortolkes, og i relation hertil klarlægge, hvilke kriterier den erhvervsdrivende skal opfylde for at fremsætte en lovlig miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer.

Bestemmelsen er en tilføjelse til MFL § 5 og indsættes i bestemmelsens stk. 2 som et nyt nr. 12. Der er herefter tale om en tilføjelse til den ikke udtømmende liste af elementer, som vildledningen efter stk. 1 kan relatere sig til. MFL § 5, stk. 2, nr. 12 har følgende ordlyd:

”fremsættelse af en miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer uden klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser fastsat i en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan, der omfatter målbare og tidsbestemte mål og andre relevante elementer, der er nødvendige for at støtte dens gennemførelse, såsom tildeling af ressourcer, og som regelmæssigt kontrolleres af en uafhængig tredjepartsekspert, hvis konklusioner gøres tilgængelige for forbrugerne”

Ordlyden giver anledning til at opdele bestemmelsen i følgende fire betingelser, hvorefter miljøanpriser vedrørende fremtidige miljøpræstationer skal:

- 1) Være understøttet af *”klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser”*.
- 2) Forpligtelserne skal være fastsat i *”en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan, der omfatter målbare og tidsbestemte mål og andre relevante elementer, der er nødvendige for at støtte dens gennemførelse, såsom tildeling af ressourcer”*.
- 3) Gennemførelsesplanen skal *”regelmæssigt kontrolleres af en uafhængig tredjepartsekspert”*.
- 4) Den uafhængige tredjepartseksperter konklusioner skal *”gøres tilgængelige for forbrugerne”*.

Det første led af bestemmelsen foreskriver, at forpligtelserne skal være klare, objektive, offentlig tilgængelige og verificerbare, og at disse skal være fastsat i en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan, der omfatter målbare og tidsbestemte mål og andre relevante elementer, der er nødvendige for at støtte dens gennemførelse. Disse betingelser anses for at vedrøre hinanden, eftersom

forpligtelserne netop skal være fastsat i gennemførelsesplanen. Det andet led af bestemmelsen foreskriver, at gennemførelsesplanen regelmæssigt skal kontrolleres af en uafhængig tredjepartsekspert samt, at den uafhængige tredjepartseksperter konklusioner skal gøres tilgængelige for forbrugerne. Disse betingelser anses tilsvarende for at vedrøre hinanden, eftersom det er den uafhængige tredjepartseksperter konklusioner, som skal gøres tilgængelige for forbrugerne.

3.1 Bestemmelsens fire kumulative betingelser

Det fremgår ikke eksplicit af bestemmelsens ordlyd, hvorvidt de fire ovenstående betingelser skal opfyldes kumulativt. Derfor skal der foretages en fortolkning med udgangspunkt i bestemmelsens ordlyd og dennes kontekst med henblik på at afklare dette spørgsmål.

For det første kan betingelserne, som ovenfor anført, opdeles i to led; Det første led vedrører forpligtelser, som skal fastsættes i en gennemførelsesplan, mens det andet led vedrører regelmæssig kontrol af en uafhængig tredjepartsekspert, hvis konklusioner skal gøres tilgængelige for forbrugerne. Det fremgår af ordlyden, at de to dele adskilles af ordet og. I et sædvanligt sprogbrug anvendes 'og' til at "forbinde ensartede ord og sætningsled i sideordnet rækkefølge".¹⁰¹ De to dele af bestemmelsen må derfor anses for at være sidestillede og gældende samlet. Dette forhold ses således at pege i retning af, at betingelserne skal opfyldes kumulativt. Denne fortolkning ses endvidere støttet i kraft af bestemmelsens formål. Formålet er at styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende miljøanprisninger og sikre, at miljøanprisningerne er rimelige og troværdige.¹⁰² Disse forhold må navnlig stille krav til, at der skal foreligge tilstrækkelig dokumentation for den erhvervsdrivendes miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Herefter må det forstås, at samtlige betingelser skal være opfyldt på én gang med henblik på at sikre opfyldelsen af dette formål. Fortolkningen ses endvidere understøttet af en forfatter, som i sin artikel om overblik over ECGTD angiver, at miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer vil være forbudt, medmindre fire kumulative betingelser er opfyldt, "(...) *future environmental performance claims are prohibited, unless four cumulative conditions are satisfied*".¹⁰³ Herefter følger det, at bestemmelsens fire betingelser må anses som værende

¹⁰¹ Den Danske Ordbogs definition af 'og'.

¹⁰² Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven s. 4 og s. 30.

¹⁰³ Kiersbilck, Bert (2024), *Empowering Consumers for the Green Transition: Overview of Directive (EU) 2024/825*, s. 208.

kumulative, og således alle skal opfyldes samtidigt for at den erhvervsdrivende kan fremsætte en lovlige miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer.

De fire kumulative betingelser vil i nærværende analyse blive behandlet i den rækkefølge, som de fremgår af bestemmelsens ordlyd. Dette er begrundet i den systematiske sammenhæng, som kan udledes af betingelserne. For det første skal den erhvervsdrivendes miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer være understøttet af klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser. Det er forpligtelserne, som netop skal ligge til grund for miljøanprisningerne og tydeliggøre, hvordan den erhvervsdrivende påtænker at realisere de fremtidige miljøpræstationer, navnlig med henblik på at styrke troværdigheden af den erhvervsdrivendes miljøanprisninger. Derfor skal det som det første undersøges, hvad denne betingelse indebærer for den erhvervsdrivendes miljøanprisninger. Herefter skal det undersøges, hvad kravet om en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan indebærer. Dette er som følge af, at det netop er den erhvervsdrivendes forpligtelser, som skal være fastsat i denne gennemførelsesplan. Kravet til gennemførelsesplanen vedrører navnlig den erhvervsdrivendes pligt til at konkretisere dennes efterlevelse af forpligtelserne. Betingelsen om regelmæssig kontrol af en uafhængig tredjepartsekspert skal behandles efterfølgende. Det er netop gennemførelsesplanen og de deri fastsatte forpligtelser, som denne uafhængige tredjepartsekspert skal kontrollere. I fraværet af nærmere fastsatte forpligtelser og en gennemførelsesplan vil det næppe være muligt for at tredjepart at udføre en kontrol. Der ses således at være en pligt for den erhvervsdrivende til at underlægge sig en ekstern kontrol. Derfor skal det undersøges, hvilke krav, der må stilles til den uafhængige tredjepartsekspert samt dennes regelmæssige kontrol. Afsluttende skal betingelsen om, at tredjepartsekspertens konklusioner skal gøres tilgængelige for forbrugerne behandles. Dette som følge af, at det netop er dennes konklusioner vedrørende gennemførelsesplanen, som skal gøres tilgængelige for forbrugerne. Dette forhold medfører således, at den erhvervsdrivende nødvendigvis må være transparent over for forbrugerne med hensyn til sine fremskridt med gennemførelsesplanen og de deri fastsatte forpligtelser.

3.2 Den erhvervsdrivendes troværdighed

Det første, som fremgår af MFL § 5, stk. 2, nr. 12, er ”*fremsettelse af miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer uden klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser (...)*”. Den første af de fire kumulative betingelser består således i, at miljøanprisninger

vedrørende fremtidige miljøpræstationer skal være understøttet af klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser.¹⁰⁴ De oplyste adjektiver, klar, objektiv, offentligt tilgængelig og verificerbar, relaterer sig i denne sammenhæng til forpligtelserne. Det fremgår af bestemmelsens ordlyd, at de oplyste adjektiver er forbundet med ordet 'og'. Dette indebærer, at de oplyste betingelser må anses for sidestillede¹⁰⁵, hvorefter forpligtelserne på én og samme tid skal være klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare. Det vil i de nedenstående afsnit blive behandlet, hvad der skal forstås ved forpligtelser, hvorefter de enkelte elementer, som relaterer sig til disse, vil blive behandlet selvstændigt. Forpligtelserne vil blive behandlet først, da de øvrige elementer ses at bidrage til at definere karakteren af disse.

3.2.1 Krav om forpligtelser

For det første skal den erhvervsdrivendes miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer være understøttet af forpligtelser. Det er ikke nærmere defineret i lovteksten, hvad der skal forstås ved forpligtelser, ligesom begrebet ikke fremgår af listen med definitioner på begreber i MFL § 2. Begrebet er heller ikke defineret andre steder i loven. Derfor er der behov for nærmere fortolkning af dette begreb. I et sædvanligt sprogbrug betyder 'forpligtelse' en *"pligt, løfte eller handlemåde som en person, institution el.lign. er retligt eller moralsk bundet af"*.¹⁰⁶ En forpligtelse må i denne forbindelse derfor forstås som en pligt til eller et løfte om at handle på en bestemt måde. I denne kontekst må en pligt til at handle på en bestemt måde relatere sig til de relevante og nødvendige handlinger, som den erhvervsdrivende skal foretage på baggrund af sine målsætninger.¹⁰⁷ Dette kunne eksempelvis vedrøre fastsættelsen af forskellige reduktionsmål, effektivisering af produktionsmetoder eller øvrige målsætninger for virksomheden. Derudover fremgår det af det sædvanlige sprogbrug, at den erhvervsdrivende skal være retligt eller moralsk bundet af sine pligter eller løfter. Den erhvervsdrivende fremsætter, ved miljøanprisninger om fremtidige miljøpræstationer, løfter om at opfylde bestemte målsætninger på et nærmere fastsat tidspunkt i fremtiden. Disse målsætninger anvendes i markedsføringsammenhæng over for forbrugerne. Dette vil uden tvivl medføre en moralsk forpligtelse for den erhvervsdrivende til rent faktisk at efterleve de løfter, som denne har fremsat over for forbrugerne.

¹⁰⁴ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7. *"(...) når de ikke understøttes af klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser"*.

¹⁰⁵ Den Danske Ordbogs definition af 'og'.

¹⁰⁶ Den Danske Ordbogs definition af 'forpligtelse'.

¹⁰⁷ Den Danske Ordbogs definition af 'handle'.

Derudover kan forholdet om, at den erhvervsdrivende skal være retligt bundet af sine forpligtelser fremhæves. Dette må ses i sammenhæng med, at bestemmelsen stiller en betingelse om, at den erhvervsdrivendes miljøanprisninger skal være understøttet af forpligtelser. Herefter er fastsættelsen af forpligtelser en betingelse for lovligheden af miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer.

Formålet med bestemmelsen er at styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende miljøanprisninger og sikre, at anprisningerne er rimelige og troværdige.¹⁰⁸ Derfor må der også stilles krav til, at den erhvervsdrivende understøtter sine miljøanprisninger igennem nærmere fastsatte forpligtelser. Dette indebærer således, at miljøanprisningerne skal være baseret på og forankret i konkrete forpligtelser, som den erhvervsdrivende har forpligtet sig til at efterleve med det formål at gøre sin virksomhed i stand til rent faktisk at realisere de fremtidige miljøpræstationer. Der stilles herefter krav til, at forpligtelserne skal være klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare. Kravet om, at forpligtelserne skal være klare, må for det første forstås som en forudsætning for, at disse i øvrigt kan siges at være objektive og verificerbare. Dernæst følger det, at forpligtelserne skal være offentligt tilgængelige. Disse elementer ses at relatere sig til karakteren af den erhvervsdrivendes forpligtelser og vil blive behandlet nærmere nedenfor.

3.2.2 Krav om klarhed

Det første element, som fremgår af bestemmelsens ordlyd er, at forpligtelserne skal være klare. Det skal derfor undersøges, hvornår en forpligtelse kan siges at være klar, og hvad dette forhold indebærer for den erhvervsdrivendes forpligtelser. Ordet klar er et adjektiv, som i denne forbindelse anvendes til at beskrive forpligtelserne. 'Klar' indebærer i et sædvanligt sprogbrug, at noget er *"fri for alt, som dæmper eller slører sansning eller tænkning, og dermed fremstår helt tydeligt"* eller noget, som er *"nemt og tydeligt at forstå"*.¹⁰⁹ Som følge heraf må betingelsen om klarhed antages at stille krav til formuleringen og karakteren af forpligtelserne. Forpligtelserne må herefter skulle være formuleret på en tydelig og forståelig måde. For det første skal forpligtelserne være fri for alt, som slører sansning eller tænkning. Det må således forstås, at forpligtelserne ikke må være af en karakter, som er tvetydig eller misvisende. Forpligtelserne må derimod være formuleret præcist og entydigt på en måde, som

¹⁰⁸ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 4, almindelige bemærkninger og s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

¹⁰⁹ Den Danske Ordbogs definition af 'klar'.

ikke giver anledning til tvivl om forpligtelsernes indhold, eller gør dem vanskelige at gennemskue. Forpligtelserne må derfor skulle være gennemsigtige og afspejle, hvad den erhvervsdrivende helt specifikt har forpligtet sig til at efterleve.

På baggrund af det sædvanlige sprogbrug må kravet om klarhed endvidere skulle forstås således, at der stilles krav om, at forpligtelserne er forståelige. Forpligtelserne må således skulle formuleres på en måde, som er umiddelbart forståelig og gennemsigtig for gennemsnitsforbrugeren. Kravet om, at den erhvervsdrivendes forpligtelser skal være klare, ses herefter at knytte sig direkte til formålet om at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau mod vildledende handelspraksis i form af vildledende miljøanprisninger. Det søges herved at sikre, at erhvervsdrivende ikke alene fremsætter generelle og tvetydige eller uklare hensigtserklæringer, som potentielt kan være egnede til at vildlede gennemsnitsforbrugeren om dennes miljømæssige aktiviteter som konsekvens af vage formuleringer. Det må herefter være afgørende, at den erhvervsdrivende formulerer sine forpligtelser konkret og præcist, hvorefter det vil være muligt at udlede et konkret indhold af forpligtelserne.

3.2.3 Krav om objektivitet

Det næste element, som relaterer sig til den erhvervsdrivendes forpligtelser er, at disse skal være objektive. Derfor skal det undersøges, hvad der skal forstås herved, og hvornår en forpligtelse kan siges at være objektiv. 'Objektiv' som adjektiv betyder ifølge et sædvanligt sprogbrug noget *"som udelukkende bygger på eller tager hensyn til fakta og således ikke er påvirket, præget eller på anden måde under indflydelse af bestemte, personlige interesser, opfattelser eller lignende"*.¹¹⁰ Objektiv som adjektiv bruges i denne sammenhæng til at beskrive forpligtelserne. Som følge heraf må den erhvervsdrivendes forpligtelser skulle være baseret på et indhold, som er neutralt, sagligt og upartisk.¹¹¹ En forpligtelse må således alene kunne siges at være objektiv, hvis den kan understøttes af faktisk dokumentation eller hviler på etablerede standarder. Dette forhold vil kunne være med til at sikre, at forpligtelserne netop er baseret på fakta, hvorefter disse vil være frie for den erhvervsdrivendes egne subjektive forståelser eller vurderinger. Den erhvervsdrivendes forpligtelser må dermed utvivlsomt ikke være baseret på hensyn, der alene kan siges at være udtryk for den erhvervsdrivendes personlige opfattelser eller interesser. Det vil herefter ikke være muligt at udlede et egentligt objektivt indhold,

¹¹⁰ Den Danske Ordbogs definition af 'objektiv'.

¹¹¹ Den Danske Ordbogs definition af 'objektiv'. Synonymer er neutral, saglig og upartisk.

som gør det muligt konkret at tage stilling til den erhvervsdrivendes forpligtelser. Kravet om, at den erhvervsdrivendes forpligtelser skal være objektive, skal endvidere ses i forlængelse af kravet om klarhed. Kravet om objektivitet vil således bidrage til at sikre, at den erhvervsdrivende alene fastsætter forpligtelser, som er baseret på neutrale og faktuelle forhold. At forpligtelserne kan siges at være klare og objektive, er samtidig en grundlæggende forudsætning for, at forpligtelserne kan anses for at være verificerbare, som vil blive behandlet straks nedenfor.

3.2.4 Krav om verificerbarhed

Som fastslået ovenfor, skal den erhvervsdrivendes forpligtelser være klare og objektive. Kravet om klarhed må forstås således, at det overordnet knytter sig til den sproglige formulering af forpligtelserne. Dette skal gøre det muligt for forbrugerne og øvrige interessenter at forstå, hvad den erhvervsdrivende konkret har forpligtet sig til at gøre for at realisere de fremtidige miljøpræstationer. Dertil anses kravet om objektivitet for nærmere at relatere sig til indholdet af forpligtelserne. Dette krav må forstås således, at det herved søges at sikre, at den erhvervsdrivende binder sig til målbare og dermed neutrale forpligtelser. Det følger videre af bestemmelsens ordlyd, at de klare og objektive forpligtelser også skal være verificerbare. Det må herefter forstås, at en forpligtelse alene vil være mulig at verificere, hvis den er formuleret på et klart og objektivt grundlag. På denne måde vil der være tale om en forpligtelse for den erhvervsdrivende, som beviseligt er mulig at opfylde og dermed også mulig for en tredjepart at verificere.

At 'verificere' betyder ifølge et sædvanligt sprogbrug "*det at påvise rigtigheden eller sandheden af noget*".¹¹² Herefter må kravet om verificerbarhed forstås således, at den erhvervsdrivendes forpligtelser skal bestå i et indhold, som det er muligt at påvise rigtigheden eller sandheden af. Det må kræves, at forpligtelserne udtrykkes gennem konkrete og målbare forhold, og som har et indhold, der i praksis er muligt at verificere. Dette må endvidere relatere sig til kravet om, at forpligtelserne skal være objektive. At forpligtelserne er objektive, må netop være en forudsætning for, at forpligtelserne kan verificeres. Dette er som følge af, at indholdet vil være baseret på forhold, som er konkrete, målbare og fri fra den erhvervsdrivendes egne subjektive vurderinger eller forståelser. Endvidere skal kravet ses i lyset af, at en uafhængig tredjepartsekspert skal kunne kontrollere den gennemførelsesplan, som forpligtelserne skal fastsættes i. Enhver miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer må

¹¹² Den Danske Ordbogs definition af 'verificering'.

herefter skulle være fremført på grundlag af forpligtelser, som en uafhængig tredjepartsekspert vil være i stand til at kontrollere.

Som fastslået skal den erhvervsdrivendes forpligtelser samtidigt være klare, objektive og verificerbare. På baggrund af ovenstående må det forstås således, at upræcise og subjektive udsagn som eksempelvis *"Vi vil være mere klimavenlige"* ikke kan anses for at udgøre en forpligtelse, som det må forstås i denne kontekst. Et udsagn af en sådan karakter ses ikke at afspejle en konkret forpligtelse, som den erhvervsdrivende har mulighed for at opfylde på et objektivt og verificerbart grundlag. Udsagnet fremstår derimod uklart, tvetydigt og konkret uforpligtende for den erhvervsdrivende. Dette forhold må også gøre sig gældende for udsagn, der alene kan siges at være udtryk for den erhvervsdrivendes personlige opfattelser eller interesser. Dertil kan udsagn som eksempelvis *"Vi vil blive grønnere"* fremdrages. Udsagn som dette kan næppe anses som værende objektive, da det er baseret på den enkeltes opfattelse af ordet *"grøn"*. Det er som følge heraf hverken muligt for forbrugeren eller andre relevante aktører at udlede en konkret forpligtelse heraf. Kravet må skulle forstås således, at den erhvervsdrivende må skulle basere sine forpligtelser på anerkendte og etablerede objektive målemetoder eller standarder, som umiddelbart vil være mulige for en tredjepart at verificere. Dette kunne eksempelvis være i form af forpligtelser, som er baseret på konkrete målestandarder med angivelse af en nærmere fastsat tidshorisont samt en baseline som udgangspunkt for målsætningen.¹¹³ En konkret målestandard, som kunne være relevant i denne henseende, kunne eksempelvis være den frivillige standard benævnt Greenhouse Gas-protokollen (GHG-protokollen). Denne standard udgør en standardiseret metode til opgørelsen af drivhusgasser, herunder CO₂-udledning, ved en opdeling i tre scopes.¹¹⁴ En forpligtelse opgjort på dette grundlag vil kunne bidrage til at klarlægge, hvilke udledninger, der konkret henregnes til målingerne af udledningen. En sådan målestandard vil netop kunne sikre, at forpligtelsen kan verificeres, samt et sammenligneligt beregningsgrundlag på tværs af erhvervsdrivende. Herefter må et udsagn som eksempelvis *"Vi vil reducere vores scope 1 CO₂-udledninger med 50 % inden 2030, sammenlignet med udledningen i 2020, målt efter GHG-protokollens standard"* antages at kunne opfylde kravene om klarhed, objektivitet og verificerbarhed. Som supplement hertil kan øvrige internationale standarder som eksempelvis den internationale anerkendte organisation for standardisering (ISO) anvendes.¹¹⁵ ISO tilbyder forskellige standarder, herunder ISO

¹¹³ Se eksempelvis om betydningen af 'baseline', Gillenwater, Michael (2022), *What is a baseline?*

¹¹⁴ Nielsen, Linda m.fl. (2024), *Bæredygtighedsret*, 2. udg., s. 160.

¹¹⁵ International Organization for Standardization, *What can standards do for you?*

14064, som består i en standardisering af måling og rapportering af drivhusgasudledninger.¹¹⁶ Anvendelse af en sådan standard må endvidere antages at kunne bidrage til at sikre, at den erhvervsdrivendes forpligtelser er baseret på målbare og sammenlignelige forhold.¹¹⁷

Forpligtelserne skal danne grundlag for den erhvervsdrivendes miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Der stilles herefter krav om, at forpligtelserne samtidigt skal være klare, objektive og verificerbare. Disse krav ses at bidrage til at sikre, at den erhvervsdrivende ikke alene fremsætter udokumenterede og uforpligtende hensigtserklæringer i sin markedsføring. Herefter virker kravene til at sikre, at den erhvervsdrivende derimod udarbejder et troværdigt grundlag for sine miljøanprisninger. Formålet er netop at bekæmpe greenwashing og dermed udokumenterede hensigtserklæringer om påståede grønne ambitioner. Denne betingelse muliggør således, at den erhvervsdrivende kan drages til ansvar for sine miljøanprisninger, hvorved dennes fremskridt med hensyn til de fremtidige miljøpræstationer kan kontrolleres.

3.2.5 Krav om offentlig tilgængelighed

Som et sidste element i betingelsen kræves det, at den erhvervsdrivendes klare, objektive og verificerbare forpligtelser skal være offentligt tilgængelige. Herefter skal det fastslås, hvad det indebærer, at forpligtelserne i denne forstand kan siges at være gjort offentligt tilgængelige. 'Offentlig' betyder ifølge et sædvanligt sprogbrug noget *"som alle har mulighed for at deltage i eller overvære; som alle har adgang til, eller som gælder for alle"*.¹¹⁸ Det må herefter forstås således, at kravet om, at forpligtelserne skal være offentligt tilgængelige, må indebære, at alle skal have adgang til forpligtelserne. Det vil sige, at forpligtelserne skal være offentliggjort til den brede offentlighed uden undtagelser. Alle skal uanset sin tilknytning til den erhvervsdrivende have adgang til at tilegne sig viden om, hvilke forpligtelser, der ligger til grund for den erhvervsdrivendes miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. Herefter vil det således ikke være muligt for den erhvervsdrivende alene at udarbejde klare, objektive og verificerbare forpligtelser internt i virksomheden. Det må derfor ikke

¹¹⁶ International Organization for Standardization, *14064-1:2018(en) Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals*.

¹¹⁷ Se eksempelvis lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklagebogen, s. 28, bemærkninger til § 1, til nr. 3, hvor der henvises til relevante internationale standarder såsom ISO-standarder. Det skal bemærkes, at bemærkningerne ikke specifikt vedrører miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer, men certificeringsordninger. Bemærkningen anvendes til illustration af, at direktivet generelt anerkender ISO-standarder som grundlag for tredjepartsorganers kompetence og uafhængighed.

¹¹⁸ Den Danske Ordbogs definition af 'offentlig'.

være tilstrækkeligt, at den erhvervsdrivende markedsfører sig ved, at denne følger sin egen plan for at realisere de fremtidige miljøpræstationer uden også at offentliggøre de konkrete forpligtelser, som ligger til grund herfor. Der må således antages at være tale om et krav om reel tilgængelighed, hvorefter forpligtelserne rent fysisk skal være tilgængelige for den brede offentlighed.

'Tilgængelig' betyder ifølge et sædvanligt sprogbrug noget "*som man kan komme til (uden uoverstigelige hindringer)*" eller noget "*som er let at forstå eller tilegne sig*".¹¹⁹ For det første indebærer det sædvanlige sprogbrug, at der er tale om noget, der kan tilgås uden uoverstigelige hindringer. I denne sammenhæng må det forstås således, at forpligtelserne ikke må være offentliggjort på en måde, hvorefter det vil være uoverkommeligt, vanskeligt eller ligefrem umuligt at tilgå dem. Den erhvervsdrivende må derfor skulle sikre, at der ikke er forhold, som vanskeliggør eller står i vejen for offentlighedens adgang til at blive oplyst om forpligtelserne. Der må herefter udledes, at der er tale om et krav om en reel funktionel tilgængelighed af forpligtelserne, hvorefter forpligtelserne faktisk må kunne tilgås. Dette må herefter indebære, at den erhvervsdrivende i forlængelse af sine miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer skal oplyse om, hvilke forpligtelser, der understøtter opnåelsen heraf og ligger til grund herfor. Et forhold, som må antages at kunne opfylde denne betingelse, vil være en offentliggørelse af forpligtelserne på den erhvervsdrivendes hjemmeside. En sådan offentliggørelse ses netop at udgøre en fysisk tilgængelighed for den brede offentlighed, forudsat, at hjemmesiden kan tilgås gratis uanset den enkeltes knytning til den erhvervsdrivende.

Derudover følger det af det sædvanlige sprogbrug, at tilgængeligheden indebærer, at noget er let at forstå eller tilegne sig. Kravet om, at forpligtelserne skal være lette at tilegne sig, må fortolkes som udtryk for det ovenfor beskrevne krav om fysisk og funktionel tilgængelighed og tillægges derfor samme betydning. Tilgængelighed må som følge af det sædvanlige sprogbrug også antages at knytte sig til et krav om, at forpligtelserne skal være lette at forstå. Der er herefter tale om et krav til den erhvervsdrivendes formulering af forpligtelserne. Det fremgår af bestemmelsens ordlyd, at forpligtelserne skal være offentligt tilgængelige, hvorefter det må antages, at disse skal være tilgængelige for den brede offentlighed. Den brede offentlighed omfatter utvivlsomt den samlede befolkning og specificerer ikke en nærmere modtagergruppe, som oplysningerne herefter må udarbejdes med hensyn til. Dette skal dog ses i lyset af, at der er tale om den erhvervsdrivendes markedsføring over for forbrugerne, hvorfor det er forbrugerne, som må skulle tages i betragtning ved vurderingen af, om

¹¹⁹ Den Danske Ordbogs definition af 'tilgængelig'.

oplysningerne kan siges at være lette at forstå. Herefter skal gennemsnitsforbrugeren som benchmark tages i betragtning. Tilgængelighed i den forstand, at forpligtelserne skal være letforståelige, må derfor indebære et krav om, at forpligtelserne skal være udformet på en måde, der er mulig for gennemsnitsforbrugeren at forstå. Gennemsnitsforbrugeren er alene under hensyntagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet. Der forudsættes således et vist vidensniveau hos den enkelte forbruger. Der kan dog alene stilles krav om, at gennemsnitsforbrugeren besidder forudgående almindelig viden.¹²⁰ Dette vil næppe omfatte indsigt i meget tekniske områder, som eksempelvis kræver flere års uddannelse og erfaring. På baggrund af dette forhold må det således udledes, at forpligtelserne skal være udarbejdet tilstrækkeligt konkret til, at de ikke er egnede til at vildlede, men samtidig ikke meget kompliceret, så det kræver teknisk viden af forstå det reelle indhold af disse. Afgørende må herefter være, at den erhvervsdrivendes forpligtelser er udarbejdet i et sprog, som tydeligt afspejler, hvad forpligtelserne reelt indebærer, men samtidig uden unødvendigt detaljerede tekniske specifikationer, beregningsmetoder eller lignende, som gennemsnitsforbrugeren ikke kan forventes umiddelbart at forstå indholdet af. Dette må antages at kunne være tilfældet, hvis forpligtelserne alene består i en gengivelse af komplicerede fagtermer og målestandarder, uden tilhørende forklaring eller specificering i almindeligt sprogbrug.

Formålet med bestemmelsen er at styrke forbrugerbeskyttelsesniveauet ved at sikre, at forbrugerne har adgang til pålidelige oplysninger om produkters miljøpåvirkning og ikke oplever vildledende miljøanprisninger.¹²¹ Det er netop forbrugerne, som skal have information om den erhvervsdrivendes miljøanprisninger for at kunne sættes i stand til at træffe informerede transaktionsbeslutninger, med hensyn til de erhvervsdrivendes miljøpåvirkning og grønne ambitioner. Derfor må der stilles krav til, hvorledes den erhvervsdrivende rent fysisk gør forpligtelserne tilgængelige samt formidlingen over for forbrugerne, som behandlet ovenfor. Dette ses at bidrage til at sikre, at forbrugerne rent faktisk kan forstå og blive informeret om, hvilke forpligtelser, der danner grundlag for miljøanprisningen, i forbindelse med en eventuel købsbeslutning.

¹²⁰ Se afsnit 2.1.2 om gennemsnitsforbrugeren.

¹²¹ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 4, almindelige bemærkninger.

3.2.6 Sammenfatning

Det første sæt af dokumentationskrav til fremsættelsen af miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer kræver, at den erhvervsdrivendes forpligtelser skal være klare, objektive og verificerbare samt offentligt tilgængelige. Disse krav må på baggrund af ovenstående analyse indebære, at forpligtelserne skal være konkrete samt formuleret tydeligt og utvetydigt. Forpligtelserne må endvidere skulle være baseret på et neutralt og sagligt indhold, som er fri for den erhvervsdrivendes egne subjektive forståelser. Forpligtelserne må endvidere skulle være baseret på et målbart indhold, som gør det muligt for en tredjepart at verificere disse. Dernæst skal forpligtelserne være mulige at tilgå uden uoverstigelige forhindringer samt formuleret på en måde, som er forholdsvis letforståelig, med gennemsnitsforbrugeren taget i betragtning som benchmark. De fire underkriterier må fortolkes således, at de skal være opfyldt samtidigt for dermed at bidrage til at realisere bestemmelsens formål om, at styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende miljøanprisninger og sikre, at anprisningerne er rimelige og troværdige.¹²² Kravene vedrørende, at forpligtelserne skal være klare, objektive og verificerbare ses at relatere sig til, at den erhvervsdrivende udarbejder konkrete forpligtelser, som reelt vil kunne bidrage til at realisere de fremtidige miljøpræstationer, og som kan kontrolleres. Manglende efterlevelse af forpligtelserne vil potentielt kunne have konsekvenser for offentlighedens opfattelse af den erhvervsdrivende og dennes omdømme på markedet. Derfor ses kravet om offentlig tilgængelighed yderligere at sikre, at den erhvervsdrivende kommunikerer herom til omverden, hvorved der skabes et yderligere incitament til reelt at efterleve forpligtelserne. Disse forhold må anses for at være afgørende for, at den erhvervsdrivendes miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer kan fremstå som troværdige over for forbrugerne og omverden i øvrigt.

3.3 Den erhvervsdrivendes konkretisering

Den anden betingelse, som fremgår af MFL § 5, stk. 2, nr. 12 er, at de ovenfor omtalte forpligtelser skal være fastsat i en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan, der omfatter målbare og tidsbestemte mål og andre relevante elementer, der er nødvendige for at støtte dens gennemførelse, såsom tildeling af ressourcer. Nærværende afsnit vil først behandle, hvad der må forstås ved en gennemførelsesplan, samt hvad det indebærer, at denne skal være detaljeret og realistisk. Herefter vil afsnittet behandle de indholdsmæssige krav til gennemførelsesplanen.

¹²² Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 4, almindelige bemærkninger og s. 3, bemærkninger til § 1, nr. 7.

3.3.1 Krav om en gennemførelsesplan

For det første skal den erhvervsdrivendes forpligtelser være fastsat i en gennemførelsesplan. Det fremgår ikke af lovteksten, hvad der skal forstås ved begrebet 'gennemførelsesplan'. Derfor skal det sædvanlige sprogbrug undersøges i denne forbindelse. I et sædvanligt sprogbrug betyder 'plan' en "(nedskreven) oversigt med udførlige forslag til, hvordan noget kan gennemføres eller opnås" eller "en beslutning om hvad man har tænkt sig at gøre".¹²³ 'Gennemførelse' indebærer i et sædvanligt sprogbrug "det at gennemføre noget".¹²⁴ Det sædvanlige sprogbrug antyder da, at gennemførelsesplanen skal være nedskrevet og indeholde udførlige beskrivelser af, hvordan forpligtelserne skal opfyldes, og hvad den erhvervsdrivende har besluttet at gøre for at kunne gennemføre planen. Gennemførelsesplanen må, som anført, antages at skulle være nedskreven. Dette forhold må forudsætte, at kravet om en gennemførelsesplan ikke alene kan ses opfyldt ved, at den erhvervsdrivende blot tager stilling til, hvorledes forpligtelserne skal realiseres eller indgår mundtlige aftaler herom internt i organisationen. Der må derimod skulle nedfældes en konkret gennemførelsesplan på et varigt medium, hvilket gør det muligt at udarbejde en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan. En nedskreven gennemførelsesplan vil ligeledes være nødvendig for, at en uafhængig tredjepartsekspert efterfølgende kan kontrollere denne.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 558, at forpligtelserne skal være fastsat i en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan, der viser, hvordan disse forpligtelser og mål vil blive nået, og hvori der afsættes ressourcer med henblik herpå.¹²⁵ Det fremgår heraf, at gennemførelsesplanen skal vise, hvordan forpligtelserne vil blive opnået. Den sædvanlige sproglige betydning af 'vise' betyder nærmere det at "føre bevis for; dokumentere"¹²⁶, hvilket, sammenholdt med det sædvanlige sprogbrug af 'plan', må indebære, at gennemførelsesplanen skal være nedskrevet og samtidig føre bevis for og dokumentere, hvordan planen vil blive gennemført. Endvidere indebærer anvendelsen af ordet 'hvordan'¹²⁷, at gennemførelsesplanen ikke alene må skulle opfattes som en formalitet, der blot skal opfyldes. Gennemførelsesplanen må derimod reelt forventes at skulle illustrere, på hvilken måde den erhvervsdrivende har besluttet at indfri og leve op til forpligtelserne. Det kræves ifølge bestemmelsens ordlyd, at gennemførelsesplanen skal være detaljeret og realistisk. Disse krav retter sig mod planens

¹²³ Den Danske Ordbogs definition af 'plan'.

¹²⁴ Den Danske Ordbogs definition af 'gennemførelse'.

¹²⁵ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklageloven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

¹²⁶ Den Danske Ordbogs definition af 'vise'.

¹²⁷ Den Danske Ordbogs definition af 'hvordan'.

konkrete udformning. Derfor vil det i de nedenstående afsnit blive undersøgt, hvad disse krav indebærer for gennemførelsesplanen.

3.3.2 Krav om detaljering

Det kræves ifølge bestemmelsens ordlyd, at gennemførelsesplanen skal være detaljeret. I et sædvanligt sprogbrug betyder 'detaljeret', at noget er *"udformet omhyggeligt og udtømmende i alle enkeltheder"*.¹²⁸ Ud fra begrebets sædvanlige sprogbrug må der herefter vurderes at skulle stilles krav til præcisionen og omfanget af den pågældende gennemførelsesplan. At denne kan siges at være detaljeret, må således synes at kræve, at planen er udformet omhyggeligt og udtømmende i sin helhed. Dette må indebære, at gennemførelsesplanen i sin helhed dokumenterer og beskriver samtlige elementer, som relaterer sig til, hvordan den erhvervsdrivende vil opfylde sine forpligtelser. Der må således skulle udformes udførlige beskrivelser og gennemgang af alle relevante elementer i relation til miljøanprisningen.

3.3.3 Krav om realisme

Endvidere kræves det, at gennemførelsesplanen skal være realistisk. I et sædvanligt sprogbrug betyder 'realistisk' noget *"som tager udgangspunkt i virkelige forhold og hvad der er praktisk gennemførligt"* eller *"som gengiver noget på en virkelighedsnær og naturtro måde"*.¹²⁹ Der må efter det sædvanlige sprogbrug skulle stilles krav til indholdet af gennemførelsesplanen. At informationerne må skulle gengives på en virkelighedsnær og naturtro måde, må anses for at betyde, at planen skal beskrive de faktiske forhold på en måde, så det nært afspejler virkeligheden. Det må herefter forstås, at gennemførelsesplanen hverken må være overdreven, meget forenklet eller, selvsagt, urealistisk. Gennemførelsesplanen må endvidere skulle tage udgangspunkt i, hvad der er praktisk gennemførligt. Dette må indebære, at gennemførelsesplanen må skulle tage højde for relevante begrænsninger og udfordringer, som kan opstå i forbindelse med opfyldelsen af forpligtelserne. Kravet om realisme må herefter skulle forstås således, at gennemførelsesplanen nødvendigvis må omfatte alle relevante omstændigheder og hvile på realistiske forudsætninger.

¹²⁸ Den Danske Ordbogs definition af 'detaljeret'.

¹²⁹ Den Danske Ordbogs definition af 'realistisk'.

Kravene om, at gennemførelsesplanen skal være detaljeret og realistisk ses at relatere sig til det nærmere indhold af planen. Det skal derfor undersøges, hvilke indholdsmæssige krav, der må stilles til gennemførelsesplanen. Dette behandles nærmere i de følgende afsnit.

3.3.4 Indholdsmæssige krav

Som ovenfor anført, fremgår det af bestemmelsens ordlyd, at gennemførelsesplanen skal omfatte målbare og tidsbestemte mål samt andre relevante elementer, der er nødvendige for at støtte dens gennemførelse, såsom tildeling af ressourcer. Det kræves hermed eksplicit, at gennemførelsesplanen skal indeholde målbare og tidsbestemte mål, i relation til den erhvervsdrivendes forpligtelser og de fremtidige miljøpræstationer. Endvidere kræves det, at gennemførelsesplanen skal indeholde andre relevante elementer, som er nødvendige for at støtte planens gennemførelse. Bestemmelsen oplister herefter udtrykkeligt tildeling af ressourcer som et eksempel på et element, der efter omstændighederne kan være nødvendigt for at støtte planens gennemførelse, og som derfor vil skulle være omfattet af denne.

3.3.4.1 Målbare og tidsbestemte mål

Det kræves for det første, at gennemførelsesplanen skal omfatte målbare og tidsbestemte mål. Disse elementer kan ses i sammenhæng med, at gennemførelsesplanen skal være realistisk. Herved tydeliggøres det, at den erhvervsdrivende skal udarbejde konkrete mål i relation til gennemførelsesplanen. Disse mål skal være målbare og tidsbestemte. Endvidere fremgår det af forarbejderne til lov nr. 558, at den uafhængige tredjepartsekspert skal være i stand til at kontrollere den erhvervsdrivendes fremskridt med hensyn til forpligtelserne og målene, herunder milepælene for at nå dem.¹³⁰ Gennemførelsesplanen må således ikke alene skulle indeholde det overordnede mål, men herunder også milepæle for at nå dette mål. Dette må i nærværende kontekst forstås som delmål, der skal opfyldes løbende. Dette vil kunne bidrage til at forpligte den erhvervsdrivende til at opfylde reelle fastsatte mål inden for en nærmere bestemt tidshorisont.

Kravet om, at målene skal være målbare, må herefter ikke antages at være tilstrækkeligt opfyldt, såfremt gennemførelsesplanen alene angiver generelle overordnede mål som, at den erhvervsdrivende

¹³⁰ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklagebogen, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

eksempelvis sigter mod at reducere vandforbruget i en produktionsproces. Det må derimod forventes, at der eksempelvis angives specifikke målemetoder eller måleenheder afhængigt af det pågældende mål. I relation til førnævnte eksempel kunne en angivelse af eksempelvis reducere vandforbrug målt i kubikmeter have øget graden af målbarhed. For øvrige reduktionsmål må anerkendte standarder, som omtalt i relation til den erhvervsdrivendes forpligtelser, herunder anvendelsen af GHG-protokollen, kunne forventes at bidrage til at opfylde betingelsen om, at målene skal være målbare.¹³¹ For så vidt angår kravet om tidsbestemte mål, må det antages, at der skal være fastsat en nærmere angivet tidshorisont for indfrielsen af det konkrete mål, eksempelvis ved angivelsen af et bestemt årstal.

Med henblik på at sikre, at den erhvervsdrivendes målsætninger er tilstrækkeligt ambitiøse og opgjort på et korrekt målbart grundlag, må det antages, at de fastsatte mål skal kunne verificeres i et vist omfang. I relation hertil kan internationale ordninger anvendes for at sikre en validering og verificering af den erhvervsdrivendes planer samt opfølgning herpå. En sådan ordning kunne eksempelvis være Science Based Targets initiativet (SBTi).¹³² Udledningsmål i SBTi betragtes som videnskabsbaserede, hvis de er i overensstemmelse med, hvad den aktuelle klimavidenskab anser som nødvendigt for at opfylde målene i Parisaftalen.¹³³ Den erhvervsdrivende kan få sine mål for udledning af eksempelvis drivhusgasser godkendt af SBTi.¹³⁴ En sådan ordning vil formegentlig kunne bidrage til at sikre en vis kvalitet og troværdighed af klimamålene og dermed gennemførelsesplanen. Herved vil det tillige blive tydeliggjort, hvorvidt gennemførelsesplanen er detaljeret og realistisk i relation til sit overordnede mål om at realisere fremtidige miljøpræstationer. Dette skal i øvrigt ses i sammenhæng med kravene om, at forpligtelserne skal være verificerbare, og at en uafhængig tredjepartsekspert regelmæssigt skal kontrollere gennemførelsesplanen. En forudsætning for kontrollen må netop være, at de mål, som er fastsat i gennemførelsesplanen, er målbare og tidsbestemte.

3.3.4.2 Andre relevante elementer

Det fremgår derudover af bestemmelsens ordlyd, at gennemførelsesplanen også skal omfatte andre relevante elementer, der er nødvendige for at støtte dens gennemførelse. Kravet om disse andre relevante elementer, ses at relatere sig til, at gennemførelsesplanen skal være detaljeret. Betegnelsen

¹³¹ Se afsnit 3.2.4.

¹³² Fugleholm, Sune m.fl. (2025), *Klimaret – i dansk perspektiv*, 1. udg., s. 685.

¹³³ Fugleholm, Sune m.fl. (2025), *Klimaret – i dansk perspektiv*, 1. udg., s. 685.

¹³⁴ Science Based Targets, *Validation Services*.

'såsom' fremgår af bestemmelsens ordlyd, og indikerer, at opremsningen af elementer ikke er udtømmende.¹³⁵ Det må herved udledes, at andre elementer, end de nævnte, også kan anses som værende relevante. Det vil være en konkret vurdering, hvilke elementer, der kan betragtes som værende relevante, da disse eksempelvis vil afhænge af den specifikke miljøanprisning, samt den erhvervsdrivende forhold, herunder eksempelvis virksomhedens størrelse og den pågældende branche. Det må dog forstås således, at andre relevante elementer skal være omfattet af gennemførelsesplanen, for at denne kan anses for at være tilstrækkelig detaljeret og realistisk. Dette skal endvidere ses i lyset af formålet om at sikre, at anprisningerne er rimelige og troværdige.¹³⁶ Det kan i denne forbindelse anføres, at bestemmelsens åbne formulering, hvorefter omfanget af relevante elementer ikke er udtømmende og må bero på en konkret vurdering, giver den erhvervsdrivende en vis fleksibilitet, men samtidig kan efterlade uklarhed om, hvad der præcist må kræves i det konkrete tilfælde. I tilfælde hvor kravets rækkevidde afhænger af faktorer som virksomhedens størrelse, branche og ambitionsniveauet i den fremsatte miljøanprisning, kan denne fleksibilitet samtidig indebære, at det for den erhvervsdrivende kan være vanskeligt at vurdere, hvorvidt den udarbejdede gennemførelsesplan lever op til bestemmelsens krav. Formålet om at styrke forbrugerbeskyttelsen og sikre troværdige miljøanprisninger taler imidlertid for netop denne fleksibilitet, idet en udtømmende og fast opregning af krav ikke ville kunne tage højde for de varierende former for miljøanprisninger, der forekommer i praksis, og dermed ikke ville kunne sikre forbrugerne den beskyttelse mod vildledende miljøanprisninger, som bestemmelsen tilsigter.

3.3.4.3 Tildeling af ressourcer og budgetmidler

Bestemmelsen oplister et eksempel på et relevant element, navnlig tildeling af ressourcer. Når en erhvervsdrivende fremsætter miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer, må det antages, at det vil være nødvendigt at afsætte ressourcer hertil. Eftersom der er tale om et mål, der skal opfyldes på et senere tidspunkt, må det derfor være nødvendigt at gennemføre ændringer i organisationen eller igangsætte nye initiativer, som utvivlsomt vil have omkostninger for den erhvervsdrivende. Det fremhæves i forarbejderne til lov nr. 558, at et relevant element kan være budgetmidler.¹³⁷ For at gennemførelsesplanen kan siges at være detaljeret og realistisk, må det derfor kræves, at den

¹³⁵ Den Danske Ordbogs definition af 'såsom'. Ifølge sædvanlig sprogbrug: Såsom ”bruges til angivelse af et eller flere eksempler på noget”.

¹³⁶ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

¹³⁷ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

indeholder oplysninger om, hvordan den erhvervsdrivende konkret vil finansiere forandringerne og prioritere midler til forfølgelse af målene. Dette kunne eksempelvis være beskrivelser af, hvilke konkrete investeringer den erhvervsdrivende nødvendigvis må foretage i relation til de enkelte mål.

3.3.4.4 Teknologisk udvikling

Det nævnes desuden i forarbejderne til lov nr. 558, at andre relevante elementer i øvrigt kan udgøre teknologisk udvikling.¹³⁸ Teknologisk udvikling kan udgøre en forudsætning for at realisere fremtidige miljøpræstationer herunder, at der som led i gennemførelsen skal implementeres en given teknologi. Gennemførelsesplanen skal være detaljeret, og som følge heraf, må planen ligeledes skulle oplyse om dette element, såfremt teknologisk udvikling udgør en forudsætning for at indfri forpligtelserne. Dette må herved indebære en nærmere beskrivelse af den pågældende teknologi, samt hvorledes denne forventes anvendt.

Inddragelsen af teknologisk udvikling må dog også fortolkes i lyset af kravet om, at gennemførelsesplanen skal være realistisk. Det må herefter forstås således, at inddragelsen af teknologisk udvikling ikke alene må være baseret på højst usikre eller rent hypotetiske teknologiske gennembrud. Det må derimod kræves, at den pågældende teknologiske udvikling, på tidspunktet for udarbejdelsen af gennemførelsesplanen, må være dokumenteret i et vist omfang. Der ses dog ikke et krav om, at teknologien skal være fuldt ud operationaliseret. Dette følger af formuleringen 'udvikling', som netop indikerer, at noget fortsat forandres eller skabes.¹³⁹ Det må på baggrund heraf vurderes, at en vis grad af usikkerhed kan accepteres, idet teknologien endnu ikke er fuldt udviklet. Dette må umiddelbart indebære et skærpet krav til, hvad der må forventes af den erhvervsdrivende, i forhold til dennes dokumentation heraf. Oplysningerne om den teknologiske udvikling, der vil bidrage til den erhvervsdrivendes opfyldelse af målene, må dog fortsat forstås at skulle være såvel detaljerede som realistiske. Det må ikke vurderes at være tilstrækkeligt, at den erhvervsdrivende anfører, at mål, om eksempelvis fremtidig CO2-neutralitet, vil indfries som følge af teknologisk udvikling uden nærmere specificering. Derimod må det eksempelvis kræves, at et kompetent forskningscenter som minimum har vurderet, at den pågældende teknologi vil være klar til endelig implementering i rette tid. En beskrivelse

¹³⁸ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklageloven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

¹³⁹ Den Danske Ordbogs definition af 'udvikling'. Udvikling defineres som: "*proces hvor noget eller nogen gradvis forandres, ofte hen imod et højere, mere fuldkomment stade*" eller "*proces hvor noget skabes eller fremstilles, fx på grundlag af forskning*".

af et sådant forhold må vurderes formentligt at kunne bidrage til leve op til kravet om, at gennemførelsesplanen skal være detaljeret og realistisk. At den erhvervsdrivende har mulighed for i nogen grad at basere sine målsætninger på baggrund af forventninger om teknologisk udvikling, må alt andet lige give den erhvervsdrivende et incitament til at investere heri, hvilket endeligt ses at bidrage til formålet om at fremme den grønne omstilling.

3.3.4.5 I overensstemmelse med EU-retten

Det fremhæves i forarbejderne, at de andre relevante elementer skal omfattes af gennemførelsesplanen, hvor det er relevant og i overensstemmelse med EU-retten.¹⁴⁰ At elementerne skal være i overensstemmelse med EU-retten, må herefter indebære, at de midler og tekniske mål, som den erhvervsdrivende har til hensigt at anvende, skal overholde eventuelle EU-retsakter, der regulerer det pågældende område.

Sammenfattende opstiller bestemmelsen således krav til indholdet af gennemførelsesplanen, idet denne eksplicit skal indeholde målbare og tidsbestemte mål samt, efter en konkret vurdering, andre relevante elementer, herunder eksempelvis tildeling af ressourcer, budgetmidler og teknologisk udvikling, i overensstemmelse med EU-retten. At gennemførelsesplanen skal være detaljeret og realistisk, må unægtelig antages at kunne være en omfangsrig og ressourcekrævende opgave for den erhvervsdrivende at opfylde.¹⁴¹ Dette gør sig navnlig gældende for små og mellemstore virksomheder (SMV'er), der ikke i samme grad som større koncerner må kunne forventes at råde over de nødvendige ressourcer til udarbejdelsen og dokumentationen for en sådan plan. Kravene kan herved fremstå byrdefulde for SMV'er. Denne udfordring synes ikke at være uden betydning for fortolkningen af bestemmelsen. Såfremt de strenge krav medfører, at SMV'er afholder sig fra at fremsætte miljøanprisninger, risikeres det, at disse virksomheder undlader at oplyse om faktiske bæredygtige tiltag. Et sådant udfald vil formegentlig være modstridende med formålet i ECGTD, der netop sigter mod at give forbrugerne mulighed for at træffe informerede grønne valg, såfremt de ønsker dette.¹⁴² Det bemærkes dog, at kravene til gennemførelsesplanens indhold må antages at variere afhængigt af karakteren af den fremsatte miljøanprisning. Desto mere vidtrækkende den fremtidige miljøpræstation

¹⁴⁰ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

¹⁴¹ Kiersbilck, Bert (2024): *Empowering Consumers for the Green Transition: Overview of Directive (EU) 2024/825*, s. 208.

¹⁴² Kiersbilck, Bert (2024): *Empowering Consumers for the Green Transition: Overview of Directive (EU) 2024/825*, s. 206.

synes at være, desto større vil kravene til planens indhold formegentlig være. Bestemmelsen synes herved at være udformet med en vis grad af fleksibilitet, idet planen tillige skal indeholde andre relevante elementer, som imidlertid er op til den erhvervsdrivende selv at definere ud fra den konkrete anprisning.

De strenge krav, som må stilles til gennemførelsesplanen, ses at finde støtte i formålet om at styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende miljøanprisninger og sikre, at anprisningerne er rimelige og troværdige.¹⁴³ En gennemførelsesplan, som ikke synes at være tilstrækkeligt konkret og dokumenteret, vil næppe give forbrugerne det fornødne grundlag for at vurdere troværdigheden af de fremsatte miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer. En konkret og dokumenteret gennemførelsesplan vil derimod anses at muliggøre, at denne regelmæssigt kan kontrolleres af en uafhængig tredjepartsekspert, og at denne på dette grundlag kan udarbejde konklusioner, som kan bidrage til at sikre, at forbrugerne kan træffe informerede købsbeslutninger på baggrund af pålidelige oplysninger om produkterne miljøpåvirkning. Herved ses der skabt en sammenhæng mellem kravene til planens indhold og det overordnede formål om troværdighed i miljømarkedsføringen.

3.3.5 Sammenfatning

Betingelsen om, at den erhvervsdrivendes forpligtelser skal være fastsat i en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan, der omfatter målbare og tidsbestemte mål og andre relevante elementer, der er nødvendige for at støtte dens gennemførelse, må på baggrund af ovenstående forstås således, at den opstiller krav til såvel gennemførelsesplanens form som dennes indhold. For så vidt angår formen, må gennemførelsesplanen skulle være nedskrevet på et varigt medium. De indholdsmæssige krav, der relaterer sig til den erhvervsdrivendes konkretisering, indebærer kravet om, at planen skal være detaljeret og realistisk. Det må herved forstås således, at planen skal dokumentere og beskrive samtlige elementer, som relaterer sig til, hvordan den erhvervsdrivende vil opfylde sine forpligtelser, omhyggeligt og udtømmende, mens kravet om realisme ses at indebære, at planen skal hvile på forudsætninger, der afspejler de faktiske forhold. Indholdsmæssigt kræves det eksplicit, at gennemførelsesplanen skal indeholde målbare og tidsbestemte mål, herunder milepæle, samt andre relevante elementer, efter en konkret vurdering, herunder eksempelvis tildeling af ressourcer, budgetmidler og teknologisk

¹⁴³ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 4 almindelige bemærkninger og s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

udvikling. De strenge krav, som må stilles til gennemførelsesplanen, understøtter formålet om at styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende miljøanprisninger, ligesom en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan ses at udgøre en forudsætning for, at denne efterfølgende kan underlægges en regelmæssig ekstern kontrol.

3.4 Den erhvervsdrivendes pligt til ekstern kontrol

Den tredje betingelse, som fremgår af MFL § 5, stk. 2, nr. 12, er kravet om, at gennemførelsesplanen regelmæssigt skal kontrolleres af en uafhængig tredjepartsekspert. Begrebet uafhængig tredjepartsekspert er ikke nærmere defineret i lovteksten eller forarbejderne. Det er derfor nødvendigt at fastlægge begrebets indhold gennem nærmere fortolkning heraf.

3.4.1 Krav om en uafhængig tredjepartsekspert

I de følgende afsnit vil kravet om en uafhængig tredjepartsekspert således blive behandlet i dets tre bestanddele. Først og fremmest behandles, hvad der nærmere skal forstås ved tredjepart, hvorefter det nærmere indhold af begrebet ekspert klarlægges. Disse elementer sammenfattes herefter, for herved at kunne fastslå, hvad der kræves for, at tredjepartseksperter tillige kan anses for at være uafhængige i bestemmelsens forstand. Endelig behandles det nærmere indhold af kravet om regelmæssig kontrol.

3.4.1.1 Tredjepart

Bestemmelsen introducerer begrebet 'tredjepart'. Begrebet skal forstås i overensstemmelse med det sædvanlige sprogbrug, hvorefter der herved forstås en *"person, virksomhed eller andet der er, mere eller mindre, udenforstående part i en sag, et forhold el. lign"*.¹⁴⁴ Som følge heraf må det forstås, at tredjeparten kan udgøre såvel en fysisk person som en juridisk person, herunder virksomheder, instanser mv., som ikke har taget del i udarbejdelsen af gennemførelsesplanen eller foretaget øvrige beregninger eller undersøgelser i forbindelse hermed. Tredjeparten må derved anses som en udefrakommende part, hvilket i sin sproglige betydning indebærer, at denne ikke selv er part i de forhold, som kontrollen vedrører, og dermed hverken er den erhvervsdrivende selv eller andre, som handler på dennes vegne.

¹⁴⁴ Den Danske Ordbogs definition af 'tredjepart'.

3.4.1.2 Ekspert

Endvidere kræver bestemmelsen, at tredjeparten er en ekspert, idet de to ord samles i det sammensatte begreb 'tredjepartsekspert'. Indholdet af ekspertbegrebet og hvilke krav, dette stiller til den udefrakommende part, skal derfor fastlægges. Ifølge et sædvanligt sprogbrug vedrører 'ekspert' "*en person, der har en stor viden om et bestemt, fagligt, område eller en person, som er dygtig til at gøre eller udføre noget på en bestemt måde*".¹⁴⁵ Som følge heraf må det lægges til grund, at ekspert, som sprogligt begreb ses at, indeholde et selvstændigt krav om faglig specialisering, der rækker ud over blot at være ekstern. Det vil således ikke anses at være tilstrækkeligt, at tredjeparten alene er udefrakommende, denne må tillige besidde en dokumenterbar faglig viden og kompetencer inden for det specifikke område, som anprisningen, og dermed gennemførelsesplanen, vedrører. Dette ses ligeledes understøttet i forarbejderne til lov nr. 558, hvortil det angives, at tredjepartseksperter må have "*erfaring og kompetence indenfor miljøspørgsmål*".¹⁴⁶ Kravet om faglig specialisering må herefter fortolkes i lyset af anprisningens konkrete indhold. Kontrol af forskellige kategorier af miljøanprisninger må alt andet lige forudsætte forskellige faglige indsigter. Der antages herefter at være en forskel på vurderingen af henholdsvis anprisninger vedrørende eksempelvis reducere af CO₂-udledning og anprisninger om effektiviserede produktionsmetoder. Afgørende må derfor være, at ekspertens skal være kompetent inden for det specifikke område, hvilket ses at bidrage til at sikre en troværdig kontrol.

3.4.1.3 Uafhængighed

Dernæst kræves det, at tredjepartseksperter skal være uafhængig. At være 'uafhængig' indebærer i et sædvanligt sprogbrug, "*det ikke at være bundet eller begrænset i sin handlen*" eller "*det ikke at være påvirket i sit arbejde, sine meninger, af andre eller af politiske og økonomiske interesser*".¹⁴⁷ Som følge heraf, må kravet om uafhængighed indebære, at tredjeparten ikke må være afhængig af andre, men derimod fri for andres indflydelse. Det ses herved, at der skabes to retninger for begrebet af selvstændig betydning. Først og fremmest relaterer kravet om, at tredjepartseksperter ikke må være afhængig af andre, sig til, at der ikke må foreligge interessekonflikter. Denne fortolkning ses i øvrigt fremhævet i forarbejderne til lov nr. 558, hvoraf det fremgår, at tredjepartseksperter skal være uafhængig af den erhvervsdrivende og fri for interessekonflikter.¹⁴⁸ Dette indebærer, at ekspertens egne

¹⁴⁵ Den Danske Ordbogs definition af 'ekspert'

¹⁴⁶ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

¹⁴⁷ Den Danske Ordbogs definition af 'uafhængighed'.

¹⁴⁸ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

interesser ikke må være tilknyttet den erhvervsdrivendes interesser. Dernæst relaterer kravet om, at tredjepartseksperter skal være fri for andres påvirkning, sig til, det at være fri for instruktionsbeføjelse. Herved må det forstås, at eksperter ikke må modtage ordrer om, hvad resultatet af kontrollen skal være. Det er nærliggende at anføre, at en formel uafhængighed ikke i sig selv synes at vil være tilstrækkelig til at opfylde bestemmelsens krav. En ekspert, der formelt set er ekstern, men reelt er underlagt den erhvervsdrivendes interesser eller påvirkning, må næppe forventes at kunne frembringe et troværdigt kontrolgrundlag, som forbrugerne med rette vil kunne have tillid til. Formålet om at beskytte forbrugerne mod vildledende miljøanprisinger understøtter herved, at uafhængighedsbegrebet må fortolkes i begge retninger. Dette må forstås således, at eksperter hverken må have en formel tilknytning til virksomheden eller i praksis være påvirket af den erhvervsdrivendes interesser.

Kravet om en uafhængig tredjepartsekspert må derved samlet ses at indebære, at tredjepartseksperter skal være en udefrakommende part med dokumenterbar viden og kompetencer inden for det specifikke område, som anprisningen og dermed gennemførelsesplanen vedrører. Der må endvidere ikke ses at foreligge interessekonflikter, ligesom tredjepartseksperter ikke må være underlagt den erhvervsdrivendes instruktionsbeføjelse i forbindelse med sin regelmæssige kontrol. Herefter må det antages, at anvendelsen af eksempelvis certificeringsvirksomheder eller øvrige former for konsulenter inden for miljøområdet, som er kompetente til at kontrollere den erhvervsdrivendes data og beregninger samt de metoder, som ligger til grund herfor, vil kunne opfylde betingelsen om en uafhængig tredjepartsekspert. En måde hvorpå det kan sikres, at den uafhængige tredjepartsekspert er kompetent, er ved at anvende akkrediterede certificeringsvirksomheder. En sådan certificeringsvirksomhed vil eksempelvis kunne fremsøges ved brug af Den Danske Akkrediteringsfond (DANAK), som er ansvarlig for akkreditering af blandt andet certificeringsorganer i Danmark.¹⁴⁹ Herefter vil det kunne sikres, at tredjeparten er godkendt af en officiel akkrediteringsmyndighed som værende uafhængig og i besiddelse af den fornødne faglige specialisering. Endvidere må det antages, at kravet vil kunne opfyldes ved påvisning af, at tredjepartseksperter er underlagt øvrige EU-standards for verificering, som eksempelvis de ovenfor omtalte ISO-standards. ISO 14065 omhandler eksempelvis generelle principper og krav til de organer, som validerer og verificerer miljøoplysninger.¹⁵⁰ Dette må herefter kunne bidrage til at sikre, at den pågældende tredjepartsekspert er i stand til at udføre en fyldestgørende og korrekt kontrol med hensyn til den erhvervsdrivendes gennemførelsesplan.

¹⁴⁹ DANAK, *Den Danske Akkrediteringsfond*.

¹⁵⁰ International Organization for Standardization, *ISO 14065:2020(en) General principles and requirements for bodies validating and verifying environmental information*.

3.4.2 Krav om regelmæssig kontrol

Det skal herefter fastslås, hvad den uafhængige tredjepartsekspert har til opgave at kontrollere, og med hvilken frekvens. Som følge af bestemmelsens ordlyd kan det forstås, at det alene er den erhvervsdrivendes gennemførelsesplan, som skal underlægges ekstern kontrol. Dette er som konsekvens af, at kravet er anført i forlængelse heraf. Det fremgår imidlertid af forarbejderne til lov nr. 558, at ”sådanne anprisninger bør verificeres af en tredjepartsekspert”.¹⁵¹ Det må hertil antages, at tredjepartsekspertens kontrol derfor også vil vedrøre forpligtelserne, da det netop er disse, som danner grundlag for miljøanprisningen og gennemførelsesplanen. Det afgørende må dog antages at være, at tredjepartseksperter kontrollerer, hvorvidt gennemførelsesplanen er tilstrækkeligt detaljeret og realistisk, og at de heri fastsatte forpligtelser faktisk kan realiseres inden for den fastsatte tidsramme. Det må herved udledes, at kontrollen derfor må bestå i en vurdering af, hvorvidt gennemførelsesplanen og forpligtelserne udgør et egnet og troværdigt grundlag for de miljøanprisninger, som den erhvervsdrivende har fremsat over for forbrugerne.

Kravet om regelmæssig kontrol giver anledning til en nærmere fastlæggelse af dettes indhold. ’Regelmæssig’ indebærer ifølge et sædvanligt sprogbrug noget ”som der gentages på en ensartet måde eller finder sted med jævne mellemrum”.¹⁵² Hertil følger det af det sædvanlige sprogbrug, at ’kontrol’ indebærer en ”undersøgelse eller overvågning af nogen eller noget for at sikre, at alt er i orden, og at der ikke foregår noget uønsket eller ulovligt”.¹⁵³ Sammenholdes de to begreber, må kravet vurderes at angå, at tredjepartseksperter med jævne og ensartede intervaller, skal undersøge og overvåge, hvorvidt den erhvervsdrivende reelt lever op til de i gennemførelsesplanen fastsatte forpligtelser og mål. Det fremgår imidlertid ikke af bestemmelsen, hvor hyppigt denne kontrol skal foretages. Forarbejderne til lov nr. 558 forskriver i relation hertil blot, at tredjepartseksperter bør være i stand til at overvåge den erhvervsdrivendes fremskridt med hensyn til forpligtelserne og målene, herunder milepælene for at nå dem.¹⁵⁴ Tredjepartseksperter må således med jævne mellemrum skulle kontrollere den erhvervsdrivendes fremskridt. Dette synes at forudsætte, at tredjepartseksperter kontinuerligt kontrollerer gennemførelsesplanen. Dette kunne eksempelvis sikres ved påvisning af en indgået aftale om halvårlig eller årlig kontrol afhængigt af karakteren af gennemførelsesplanen og

¹⁵¹ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 30, bemærkninger til § 1, nr. 7.

¹⁵² Det Danske Ordbogs definition af ’regelmæssig’.

¹⁵³ Det Danske Ordbogs definition af ’kontrol’.

¹⁵⁴ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbruger aftaler og forbrugerklage loven, s. 30, bemærkninger § 1, nr. 7.

miljøanprisningen. Hvor ofte der er behov for kontrol må ses at afhænge af de konkrete omstændigheder, herunder omfanget af behovet for nær og hyppig kontrol med hensyn til den erhvervsdrivendes præstationer. Det vil herefter antages at være en konkret vurdering, hvad der må forstås med jævne mellemrum. Det må dog forventes, at de fastsatte milepæle under alle omstændigheder vil give anledning til kontrol, idet det må skulle kontrolleres, hvorvidt den erhvervsdrivende har indfriet milepælene i rette tid. Dette må netop vurderes at være en forudsætning for, at målsætningen om den fremtidige miljøpræstation endeligt kan realiseres.

I forbindelse med klarlæggelsen af kravet om regelmæssig kontrol af en uafhængig tredjepartsekspert, skal begrebet ligeledes ses i lyset af lovgivningens formål. Det fremgår af lov nr. 558, at loven tilsigter at styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende handelspraksis i form af vildledende miljøanprisninger, samt at det er vigtigt, at forbrugerne har pålidelige oplysninger om produkters miljøpåvirkning og har tillid til de miljøanprisninger, der er til rådighed.¹⁵⁵ Kravet om regelmæssig kontrol af en uafhængig tredjepartsekspert ses netop at være et udtryk for dette formål. Miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer angår anprisninger, som forbrugerne ikke må antages selv at kunne vurdere troværdigheden af, medmindre disse er kontrolleret af en uafhængig tredjepartsekspert, hvis konklusioner gøres tilgængelige for forbrugerne. Det må herefter være nødvendigt, at en udefrakommende part, med den påkrævede tekniske viden og erfaring, kan bekræfte den erhvervsdrivendes fremskridt med hensyn til gennemførelsesplanen over for forbrugerne. Såfremt der ikke stilles krav om ekstern kontrol, må formålet om at bekæmpe greenwashing og sikre mulighed for informerede købsbeslutninger, ses at være udfordrende at opnå. Forbrugerne vil herefter ikke have et grundlag for at vurdere miljøanprisningernes realiserbarhed.

3.4.3 Sammenfatning

Betingelsen om, at den erhvervsdrivendes gennemførelsesplan skal underlægges en ekstern kontrol må på baggrund af ovenstående analyse forstås som et sammensat krav. Dette ses at opstille selvstændige betingelser til henholdsvis den kontrollerende parts egenskaber og til omfanget af kontrollen. Den uafhængige tredjepartsekspert må udgøre en udefrakommende part med dokumenterbar faglig viden og kompetencer inden for det specifikke område, som anprisningen vedrører, og må hverken

¹⁵⁵ Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklagebogen, s. 4, almindelige bemærkninger.

have taget del i udarbejdelsen af gennemførelsesplanen eller være underlagt den erhvervsdrivendes instruktionsbeføjelse. Hvad angår selve kontrollen, forudsætter kravet om regelmæssig kontrol, at tredjepartseksperter med jævne intervaller undersøger, hvorvidt den erhvervsdrivende reelt lever op til de fastsatte forpligtelser og mål, om end det må bero på en konkret vurdering, hvad der nærmere skal forstås ved jævne mellemrum. Kravet ses herved at understøtte lovgivningens formål om at styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende miljøanprisninger, idet forbrugerne ikke må forventes selv at kunne vurdere troværdigheden af anprisninger om fremtidige miljøpræstationer uden et sådant uafhængigt kontrolgrundlag. Lovgivningens formål om at sætte forbrugeren i stand til at træffe informerede købsbeslutninger, med hensyn til den erhvervsdrivendes miljøpåvirkning, forudsætter tillige, at tredjepartseksperterens konklusioner gøres tilgængelige for de forbrugere, over for hvem anprisningen fremsættes.

3.5 Den erhvervsdrivendes transparens

Den fjerde betingelse, som fremgår af MFL § 5, stk. 2, nr. 12, er kravet om, at den, ovenfor omtalte, uafhængige tredjepartseksperterens regelmæssige konklusioner skal gøres tilgængelige for forbrugerne. Det er ikke nærmere defineret i loven, hvad der skal forstås ved, at konklusionerne er gjort tilgængelige for forbrugerne. Der er derfor behov for en nærmere fortolkning af, hvad dette indebærer, og hvornår konklusionerne kan siges at være gjort tilgængelige for forbrugerne. Det skal derfor undersøges, hvad der skal forstås ved, at konklusionerne er henholdsvis tilgængelige, og hvornår konklusionerne kan siges at være tilgængelige for forbrugerne.

3.5.1 Krav om tilgængelighed for forbrugerne

'Tilgængelig' indebærer ifølge et sædvanligt sprogbrug, at der er tale om noget, "*som man kan komme til (uden uoverstigelige hindringer)*", noget "*som man kan få fat i eller erhverve sig*" eller noget "*som er let at forstå eller tilegne sig*".¹⁵⁶ For det første må dette betyde, at kravet om tilgængelighed indebærer, at den uafhængige tredjepartseksperterens regelmæssige konklusioner skal være mulige at komme til og erhverve sig for forbrugerne. Det sædvanlige sprogbrug af ordet tilgængelig er ligeledes omtalt i forbindelse med kravet om, at den erhvervsdrivendes forpligtelser skal være offentligt

¹⁵⁶ Den Danske Ordbogs definition af 'tilgængelig'.

tilgængelige.¹⁵⁷ I denne forbindelse må det på tilsvarende vis fortolkes som et krav om, at tredjepartsekspertens regelmæssige konklusioner skal være gjort fysisk tilgængelige for forbrugerne. Det må således vurderes ikke at være tilstrækkeligt, at den erhvervsdrivende blot sikrer sig, at der bliver foretaget en ekstern kontrol med hensyn til gennemførelsesplanen. Der må stilles krav om, at konklusionerne rent faktisk bliver gjort fysisk tilgængelige for forbrugerne. Dette kunne eksempelvis være ved offentliggørelse på egen hjemmeside eller i forlængelse af miljøanprisningerne.

Derudover indebærer tilgængelighed, at der er tale om noget, som kan tilgås uden uoverstigelige hindringer. Det må herefter betyde, at det skal være muligt at tilgå konklusionerne uden væsentlige barrierer. I denne sammenhæng må det forstås således, at forpligtelserne ikke må være offentliggjort på en måde, hvorefter det vil være uoverkommeligt, vanskeligt eller ligefrem umuligt at tilgå dem. Den erhvervsdrivende må således sikre, at der ikke er forhold, som vanskeliggør eller står i vejen for forbrugernes adgang til at blive oplyst om den uafhængige tredjepartseksperter konklusioner. Dette må indebære, at konklusionerne ikke vil være gjort tilstrækkeligt tilgængelige, hvis de er offentliggjort på en måde, som kræver uforholdsmæssige ressourcer for forbrugerne at gøre sig bekendt med. Dette kunne eksempelvis være tilfældet, hvis den erhvervsdrivende rent faktisk har gjort konklusionerne tilgængelige på sin hjemmeside, men at de samtidig er gemt under flere underkategorier og langt inde i en længere fil, der kræver download eller lignende, forinden de relevante oplysninger om konklusionerne fremgår. Herefter må forbrugeren skulle kunne tilgå konklusionerne uden væsentlig indsats og friktion. Hvis det kræver uforholdsmæssigt mange klik på en hjemmeside, flere søgninger og download af lange rapporter, vil det næppe være rimeligt at forvente sig af forbrugers indsats. Det kan dog anføres, at et vist antal klik eller et downloadkrav ikke alene udgør en uacceptabel barriere. Spørgsmålet bliver herefter ikke, om der overhovedet må foreligge nogen friktion, men snarere i hvilken grad den konkrete adgang til konklusionerne reelt vil stille forbrugeren ringere i dennes mulighed for at vurdere miljøanprisningens troværdighed. Det må herefter udledes, at der er tale om et krav om en reel funktionel tilgængelighed af konklusionerne. Begrebet 'reel funktionel tilgængelighed' er dog ikke uden videre præcist afgrænset, og det må nødvendigvis bero på en konkret vurdering af eksempelvis det anvendte medie samt den erhvervsdrivendes øvrige foranstaltninger, hvorvidt kravet om tilgængelighed er opfyldt i det enkelte tilfælde.

¹⁵⁷ Se afsnit 3.2.5.

MFL indeholder i § 6 et generelt forbud mod vildledende udeladelser. Det fremgår af MFL § 6, stk. 1, at en erhvervsdrivendes handelspraksis ikke må vildlede ved at udelade eller skjule væsentlige oplysninger eller præsentere væsentlige oplysninger på en uklar, uforståelig, dobbeltydig eller uhen-sigtsmæssig måde. Det følger videre af bestemmelsens stk. 5, at der ved vurderingen af, om oplysninger er blevet udeladt efter stk. 1 og 4, skal tages hensyn til, om den erhvervsdrivende anvender et medie, som kun giver begrænset plads eller tid til at formidle oplysningerne, og hvilke foranstaltninger, den erhvervsdrivende i givet fald har truffet for at gøre oplysningerne tilgængelige for forbrugerne på anden måde. Set i lyset af denne bestemmelse, må det således antages, at det ikke alene er begrænsningerne i det medie, hvorigennem miljøanprisningerne vedrørende fremtidige miljøpræstationer kommunikerer, som skal tages i betragtning. Det må ligeledes skulle vurderes, hvilke foranstaltninger den erhvervsdrivende har truffet for at gøre konklusionerne tilgængelige for forbrugerne på andre måder. Det vil utvivlsomt afhænge af det konkrete medie i en markedsføringsammenhæng, hvor stor en mængde af oplysninger den erhvervsdrivende har mulighed for at give forbrugeren.¹⁵⁸ Der vil eksempelvis være en væsentlig forskel på mængden af mulige oplysninger i en hurtig radio- eller tv-reklame, en bannerannonce på sociale medier og en hel side på den erhvervsdrivendes egen hjemmeside. Disse medier indeholder forskellige begrænsninger i tid og rum.¹⁵⁹ Derfor må der skulle tages hensyn til, hvilke foranstaltninger, den erhvervsdrivende har truffet for at gøre konklusionerne tilgængelige for forbrugerne på andre måder. Herefter må det antages, at betingelsen om, at konklusionerne skal gøres tilgængelige for forbrugerne ikke stiller krav om, at de konkrete konklusioner nødvendigvis skal fremgå i umiddelbar forlængelse af miljøanprisningen. Det må nærmere forstås som et krav om, at den erhvervsdrivende skal oplyse om, at dennes gennemførelsesplan, med hensyn til forpligtelserne, er underlagt en ekstern kontrol, samt hvor konklusionerne kan findes. Det må dog antages ikke at være tilstrækkeligt med angivelser herom i meget lille og utydelig tekst eller skjulte links, da det netop må forstås som et krav om, at forbrugerne uden væsentlig friktion skal kunne tilgå konklusionerne. Derfor må den erhvervsdrivende skulle kommunikere herom på en måde, som er umiddelbart synlig for forbrugerne. Dette kunne eksempelvis være i form af en tydelig tekst i forlængelse af miljøanprisningen eller andre henvisninger i form af eventuelle direkte links i umiddelbar tilknytning hertil.

¹⁵⁸ Heide-Jørgensen, Caroline (2022), *Konkurrence og markedsføringsret*, 5. udg., s. 328.

¹⁵⁹ Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring, s. 45, bemærkninger til § 6.

Endvidere indebærer tilgængelighed ifølge et sædvanligt sprogbrug, at der er tale om noget, som er let af forstå. Dette må betyde, at kravet om tilgængelighed for forbrugerne ikke alene relaterer sig til det forhold, at konklusionerne rent faktisk er gjort fysisk tilgængelige for forbrugerne. Kravet må ligeledes ses at relatere sig til tilgængelighed i den forstand, at konklusionerne er præsenteret på en måde, som er umiddelbar og letforståelig. Herved vil forbrugeren rent faktisk få mulighed for at tilegne sig den relevante viden i forbindelse med en eventuel købsbeslutning. Der er tale om et krav, som retter sig mod gennemsnitsforbrugeren. Derfor må kravet ses i lyset af, hvorvidt gennemsnitsforbrugeren i den konkrete situation kan forventes at kunne tilegne sig adgang til og forså de relevante konklusioner. Gennemsnitsforbrugeren er, som fastslået ovenfor, en under hensyntagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet forbruger.¹⁶⁰ Det er denne adressat, som den erhvervsdrivende skal indrette sin kommunikation efter.¹⁶¹ Der kan næppe stilles krav om, at gennemsnitsforbrugeren har indgående viden om miljøanprisninger eller de tekniske metoder til at måle og realisere disse. Dette er som følge af, at gennemsnitsforbrugeren alene anses som almindeligt oplyst og velunderrettet. En gennemsnitsforbruger vil ikke have mulighed for selv at vurdere miljøanprisningernes troværdighed, hvis ikke gennemførelsesplanen verificeres af en uafhængig tredjepart med faglig viden og kompetencer inden for området, som derfor er i stand til at vurdere troværdigheden af miljøanprisningerne. I forlængelse heraf må det således være afgørende, hvorvidt gennemsnitsforbrugeren kan antages at kunne forstå konklusionerne. Tilgængeligheden af konklusionerne i denne forstand er netop afgørende for, at forbrugerne kan forholde sig til troværdigheden af miljøanprisningerne. Meget teoretiske og detaljerede tekniske rapporter er næppe umiddelbart forståelige for den gennemsnitlige forbruger, der ikke må antages at have særlig viden eller kompetencer inden for området. Tilgængelighedskravet må således skulle forstås som et krav om, at konklusionerne skal præsenteres på en balanceret måde. Derfor må den erhvervsdrivende skulle sørge for, at tredjepartseksperterens konklusioner præsenteres på en forholdsvis kortfattet og letforståelig måde, samtidig med, at den fulde dokumentation er umiddelbart tilgængelig. Dette kunne eksempelvis være i form af et kort resumé, i et almindeligt sprog, på den erhvervsdrivendes hjemmeside, som gengiver, i hvilket omfang den erhvervsdrivende efterlever sin gennemførelsesplan og andre relevante observationer. I forlængelse heraf må der derudover nødvendigvis fremgå en direkte henvisning til den uafhængige tredjepartseksperterens fulde konklusioner. Gennemsnitsforbrugeren skal således have mulighed for at forstå, hvad tredjepartseksperter har konkluderet vedrørende den

¹⁶⁰ Se afsnit 2.1.2 om gennemsnitsforbrugeren.

¹⁶¹ Jull Sørensen, Marie (2024), *Forbrugerbegrebet i retligt perspektiv*, 1. udg., s. 155.

erhvervsdrivendes gennemførelsesplan. Konklusionerne må derfor alene kunne anses for at være gjort reelt tilgængelige for gennemsnitsforbrugeren, hvis denne har mulighed for at tilgå oplysningerne på en måde, så de faktisk kan anvendes til at træffe informerede beslutninger. Heroverfor kan det imidlertid anføres, at en for vidtgående forenkling af konklusionerne risikerer at svække den faglige præcision, hvilket i sig selv kan give et misvisende indtryk af ekspertens kontrol. Dette ses at stride imod bestemmelsens formål om at sikre forbrugerne rimelige og troværdige oplysninger som grundlag for at træffe informerede beslutninger. Dette kunne eksempelvis ses i tilfælde, hvor der alene fremgår en kort tekst om, at den erhvervsdrivende følger sin gennemførelsesplan, men uden oplysninger om, hvorvidt denne efterlever de fastsatte forpligtelser i tilstrækkelig grad.

3.5.2 Sammenfatning

Betingelsen om, at den uafhængige tredjepartseksperter konklusioner vedrørende den erhvervsdrivendes gennemførelsesplan gøres tilgængelige for forbrugerne, må på baggrund af ovenstående forstås således, at den angår den erhvervsdrivendes konkrete formidling af kontrolresultatet i den specifikke markedsføringssituation. Betingelsen ses at bidrage til at understøtte formålet om at styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende handelspraksis i form af vildledende miljøanprisninger og bekæmpe greenwashing ved at sikre, at forbrugerne får reel og effektiv adgang til konklusionerne. Derfor må der stilles krav til konklusionernes grad af adgang, synlighed og forståelighed. Afgørende må netop være, at forbrugeren uden væsentlig friktion kan tilgå og forstå konklusionerne. Der må således kræves en reel og lettilgængelig adgang til konklusionerne. Betingelsen må herefter indebære, at den erhvervsdrivende skal sikre en klar og synlig angivelse af, at gennemførelsesplanen er underlagt uafhængig kontrol samt en direkte henvisning til, hvor konklusionerne kan findes. Derudover må det kræve en kortfattet og forholdsmæssig letforståelig gengivelse af det væsentligste indhold af konklusionerne samt mulighed for direkte adgang til den fulde dokumentation. Denne betingelse ses at bidrage til at sikre, at den erhvervsdrivende ikke alene underlægger sig en ekstern kontrol, og efterfølgende fortsat vil have mulighed for at skjule eventuelle mindre positive resultater af denne kontrol for forbrugerne. Herefter må den erhvervsdrivende nødvendigvis skulle være transparent over for forbrugerne med hensyn til sin efterlevelse og fremskridt i relation til gennemførelsesplanen samt endelige realisering af de fremtidige miljøpræstationer, hvorefter forbrugerne i højere grad vil sættes i stand til at træffe informerede købsbeslutninger med hensyn til den erhvervsdrivendes miljømæssige indsatser.

Kapitel 4 Caseanalyse - CO₂-neutrale flyvninger i 2050

I dette kapitel analyseres en fiktiv case med det formål at illustrere, hvilke kriterier den erhvervsdrivende skal opfylde ved fremsættelse af miljøanprisninger vedrørende fremtidige miljøpræstationer efter MFL § 5, stk. 2, nr. 12. Den fiktive case er, som beskrevet i afsnit 1.5, inspireret af en dom afsagt af retten i Amsterdam den 20. marts 2024, som omhandlede markedsføring foretaget af flyselskabet, KLM.

4.1 Kampagnen ”Fly Responsibly”

Flyselskabet benævnt PSL A/S (PSL) havde udarbejdet en markedsføringskampagne navngivet ”Fly Responsibly”. Kampagnen indeholdt flere elementer, herunder markedsføring af flyselskabets miljømæssige ambitioner og målsætninger. PSL anvendte følgende udsagn i sin markedsføring:

”Med Fly Responsibly-kampagnen tager PSL føringen mod en mere bæredygtig fremtid for luftfarten. Inden 2050 er alle PSL-flyvninger CO₂-neutrale”

Det fremgik af PSL’s hjemmeside, at flyselskabet forpligtede sig til at reducere sine CO₂-udledninger med 40 % inden 2030, sammenlignet med 2019.

PSL havde udarbejdet en gennemførelsesplan navngivet ’Climate Action Plan’. Selskabet havde i et dokument beskrevet, hvorledes de forventede at indfri ambitionen om CO₂-neutrale flyvninger i 2050. PSL fremhævede, at de frem mod 2030 sigtede mod at udlede 40 % mindre CO₂ sammenlignet med 2019. For at kunne indfri dette delmål, ville PSL gøre brug af tre forskellige foranstaltninger i form af flådefornyelse, driftsforbedringer og anvendelse af bæredygtigt flybrændstof. Derudover var det angivet, at selskabet forventede, at øvrige fremtidige teknologiske udviklinger i luftfartssektoren, i perioden fra 2030 til 2050, ville bidrage til at opnå målet.

Flyselskabet havde tilsluttet sig Science Based Targets-initiativet (SBTi). Planen for reduktionen af CO₂-udledningen var ifølge PSL baseret på videnskabeligt baserede mål, som var kontrolleret af valideringsteamet under SBTi. Valideringsteamet havde alene kontrolleret gennemførelsesplanen én gang ved udarbejdelsen af denne.

PSL angav i sin markedsføring, at gennemførelsesplanen var underlagt en ekstern kontrol og henvist til, at konklusionerne kunne læses på selskabets hjemmeside. Der var i samme forbindelse foretaget en henvisning til flyselskabets generelle hjemmeside ved hjælp af en QR-kode, som førte direkte til startside. Konklusionerne kunne gratis downloades som en PDF-fil på en underkategori på hjemmesiden. PDF-filen fyldte 50 sider, og indeholdt samtlige resultater vedrørende SBTi's kontrol.

4.1.1 Troværdighed

Det skal for det første vurderes, hvorvidt flyselskabets miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer, er understøttet af forpligtelser, som er klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare. Forpligtelserne består i nærværende tilfælde af en reduktion af CO₂-udledningerne med 40 % inden 2030, sammenlignet med 2019.

Det skal derfor vurderes, hvorvidt forpligtelsen kan anses som værende klar, objektiv og verificerbar. På baggrund af den forudgående analyse må det forstås således, at der må stilles krav til, at forpligtelserne består af konkrete, neutrale og målbare forhold. Flyselskabet forpligter sig til at reducere sine CO₂-udledninger med 40 %. Dette kan umiddelbart siges at være udtryk for et nærmere specificeret reduktionsmål, idet disse skal reduceres med 40 %. Der ses således at være angivet en konkret og målbar målsætning for reduktionen. Oplysningerne angiver i øvrigt en baseline for reduktionen, hvorefter denne skal måles ud fra CO₂-udledningen i 2019. Der er dermed angivet en konkret referenceværdi for målingen af den efterfølgende reduktion. Endvidere er der angivet en specifik tidshorisont for indfrielsen af forpligtelsen, som er fastsat til 2030. Herefter vil det være muligt at kontrollere og efterprøve, hvorvidt flyselskabet er i stand til at leve op til sin forpligtelse. Det fremgår, at gennemførelsesplanen og de deri fastsatte mål er videnskabeligt baserede med henvisning til flyselskabets tilslutning til SBTi. En sådan verifikation vil derfor kunne bidrage til at understøtte troværdigheden af flyselskabets forpligtelse. Disse forhold kan dermed tale for, at forpligtelsen kan anses som værende både klar, objektiv og verificerbar, idet det herved ses at være muligt at udlede et reelt indhold af forpligtelsen.

Det må imidlertid fremhæves, at forpligtelsen til at reducere CO₂-udledningerne ikke umiddelbart ses at være baseret på videnskabeligt anerkendte målestandarder eller -metoder, såsom GHG-protokollen eller ISO-standarder. Det er herefter ikke muligt at udlede, hvordan flyselskabet konkret har foretaget beregningerne af udledningerne, og hvorvidt disse alene er baseret på egne interne

beregninger. Kravet om at forpligtelserne skal være klare, objektive og verificerbare må på baggrund af analysen skulle forstås således, at forpligtelserne skal være mulige at kontrollere for en udenforstående part. Herefter må det indebære, at forpligtelserne skal være baseret på et sagligt indhold, som er baseret på dokumenterbare, anerkendte standarder og beregningsmetoder. Herefter vil forpligtelserne være fri for den erhvervsdrivendes egne interesser og forståelser, som ikke kan kontrolleres på et objektive grundlag. Idet PSL's reduktionsmål ikke ses at være opgjort efter en sådan konkret og anerkendt metode, er det vanskeligt at vurdere, hvilke emissioner, der er medregnet, og om den angivne reduktion faktisk kan efterprøves. Dette forhold taler imod, at forpligtelsen kan anses for klar, objektiv og verificerbar i bestemmelsens forstand.

Herefter skal det vurderes, hvorvidt flyselskabets forpligtelse kan siges at være offentligt tilgængelig. Det fremgår af oplysningerne, at PSL har offentliggjort forpligtelsen på sin hjemmeside. Herefter må det antages, at den brede offentlighed har mulighed for at tilegne sig oplysninger om denne forpligtelse. Dette er forudsat, at forpligtelsen fremgår umiddelbart i forlængelse af markedsføringen, samt at denne er fremhævet synligt på hjemmesiden. Herefter vil det være muligt for forbrugeren at tilgå informationen uden væsentlige barrierer, da forpligtelsen ikke eksempelvis alene er angivet i lange tekniske rapporter eller under flere underkategorier på flyselskabets hjemmeside. Dernæst må kravet om offentlig tilgængelighed forstås således, at der også stilles krav til formuleringen af forpligtelserne. Forpligtelserne skal udformes under hensyn til forbrugerne. I nærværende tilfælde ses forpligtelsen ikke at være udformet i et detaljeret og teknisk sprog, hvorefter gennemsnitsforbrugeren vil være i stand til umiddelbart at forstå indholdet af forpligtelsen. Kravet om reel fysisk tilgængelighed må således anses for at være opfyldt i dette tilfælde.

Samlet må det dog vurderes, at PSL's forpligtelse ikke lever op til betingelsen om, at miljøanprisningen skal være understøttet af klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser. Dette er begrundet med fraværet af oplysninger om anvendelsen af anerkendte standarder og beregningsmetoder. Det vil derfor næppe i praksis være muligt for forbrugerne eller en uafhængig tredjepartsekspert at kontrollere flyselskabets beregningsmetoder med hensyn til forpligtelsen, da denne alene er baseret på interne beregninger, som ikke må forventes at kunne verificeres på et objektive grundlag.

4.1.2 Konkretisering

Dernæst må det vurderes, hvorvidt PSL's forpligtelser er fastsat i en detaljeret og realistisk gennemførelsesplan. PSL har udarbejdet en skriftlig Climate Action Plan nedsat på et varigt medium, og det grundlæggende formkrav om, at der skal foreligge en nedskrevet gennemførelsesplan, ses herved opfyldt. Det skal herefter vurderes, om planen opfylder de nærmere krav om at være detaljeret og realistisk.

Kravet om, at gennemførelsesplanen skal være detaljeret indebærer, at gennemførelsesplanen skal dokumentere og beskrive samtlige elementer, som relaterer sig til, hvordan den erhvervsdrivende vil opfylde sine forpligtelser, omhyggeligt og udtømmende i alle enkeltheder. Det kan i den forbindelse anføres, at flyselskabets Climate Action Plan, for perioden frem til 2030, indeholder et konkret delmål understøttet af tre konkrete foranstaltninger i form af flådefornyelse, driftsforbedringer og anvendelse af bæredygtigt flybrændstof. For denne periode ses planen at indeholde et nærmere specificeret indhold af, hvordan de fremsatte forpligtelser konkret forventes realiseret. Det må imidlertid fremhæves, at kravet om detaljering må forstås som et krav om, at samtlige elementer i den fulde gennemførelsesperiode dokumenteres og beskrives udtømmende. Det er herved ikke tilstrækkeligt, at planen alene indeholder udførlige beskrivelser for så vidt angår første del af gennemførelsesplanens periode. Perioden fra 2030 til 2050 efterlades uden beskrivelse af konkrete foranstaltninger og delmål. Fraværet af sådanne oplysninger ses at afskære en tredjepart fra at udøve den løbende kontrol, som bestemmelsen forudsætter, på et reelt og fyldestgørende grundlag. Kravet om detaljering ses på denne baggrund ikke at være opfyldt for hele gennemførelsesplanens periode.

Kravet om, at gennemførelsesplanen skal være realistisk, indebærer, at planen skal hvile på realistiske forudsætninger, der afspejler de faktiske forhold. Hvad angår perioden frem til 2030, kan det anføres, at PSL's plan indeholder et konkret delmål understøttet af specifikke og operationelle foranstaltninger. Dette taler for, at planen for denne periode baserer sig på praktisk gennemførlige tiltag. Hvad angår perioden 2030 til 2050, er vurderingen imidlertid en anden. Planen beror for denne periode alene på en generel og ubestemt forventning om fremtidig teknologisk udvikling i luftfartssektoren. Der fremgår ingen nærmere angivelse af, hvilke teknologier, der konkret gør sig gældende, eller hvornår disse forventeligt vil kunne implementeres. Teknologisk udvikling kan udgøre et relevant element i en gennemførelsesplan, men kan ikke baseres på højst usikre eller rent hypotetiske teknologiske gennembrud. Det må derimod kræves, at den teknologiske udvikling på tidspunktet for udarbejdelsen

skal være dokumenteret i et vist omfang. Fraværet af henvisninger til igangværende projekter og redegørelser for, hvornår sådanne teknologier forventeligt ville være klar til implementering, medfører, at den teknologiske forudsætning fremstår hypotetisk og ikke dokumenteret i tilstrækkelig grad. En gennemførelsesplan, der for en stor del af sin løbetid beror på sådanne forudsætninger, kan ikke anses for at tage udgangspunkt i virkelige forhold, og hvad der er praktisk gennemførligt. Kravet om en realistisk gennemførelsesplan ses herved ikke at være opfyldt for hele gennemførelsesplanens periode.

Bestemmelsen oplister tildeling af ressourcer som et andet relevant element, og det fremhæves i forarbejderne, at budgetmidler tillige kan udgøre et sådant element. For at gennemførelsesplanen kan siges at være detaljeret og realistisk, vil det derfor kræves, at denne indeholder oplysninger om, hvordan den erhvervsdrivende vil finansiere forandringerne. Flyselskabets plan indeholder ingen oplysninger herom, uanset at de opstillede foranstaltninger, herunder indkøb af ny flyflåde og forøget anvendelse af bæredygtigt flybrændstof, utvivlsomt vil medføre betydelige omkostninger. Fraværet heraf vanskeliggør en vurdering af, om PSL reelt har afsat de nødvendige finansielle ressourcer for at gennemføre de pågældende tiltag.

Samlet må det på baggrund af ovenstående vurderes, at PSL's Climate Action Plan ikke opfylder de krav, der må stilles til en tilstrækkeligt detaljeret og realistisk gennemførelsesplan.

4.1.3 Ekstern kontrol

Det skal vurderes, hvorvidt en uafhængig tredjepartsekspert har foretaget en regelmæssig kontrol af den ovenfor omtalte gennemførelsesplan. Det fremgår af oplysningerne, at flyselskabet har tilsluttet sig SBTi, og at gennemførelsesplanen kontrolleres af valideringsteamet under SBTi. Det skal for det første vurderes, hvorvidt der er tale om en uafhængig tredjepartsekspert. På baggrund af den forudgående analyse må betingelsen forstås således, at der skal være tale om en udefrakommende part med dokumenterbar faglig viden og kompetencer inden for det specifikke område. Valideringsteamet under SBTi er internationalt anerkendt for at validere klimarelaterede mål, herunder om disse er i overensstemmelse med klimavidenskaben.¹⁶² Herefter må valideringsteamet vurderes at besidde den fornødne faglige specialisering inden for netop CO₂-reduktion. Denne observation indikerer umiddelbart, at valideringsteamet repræsenterer den krævede ekspertviden. Endvidere vurderes valideringsteamet at udgøre en ekstern organisation, der er adskilt fra flyselskabet, og derved ikke har deltaget i

¹⁶² Science Based Targets, *Validation Services*.

udarbejdelsen af selve gennemførelsesplanen. Valideringsteamet ses ikke i denne forbindelse at være underlagt PSL's instruktionsbeføjelse, ligesom der ikke ses at foreligge interessekonflikter. SBTi's valideringsteam må derfor vurderes at udgøre en uafhængig tredjepartsekspert i bestemmelsens forstand.

Det fremgår, at gennemførelsesplanen alene er blevet kontrolleret én enkelt gang. Kravet om, at der skal foreligge en regelmæssig kontrol, må forudsætte, at tredjepartseksperter med jævne og ensartede intervaller undersøger og overvåger, hvorvidt den erhvervsdrivende lever op til gennemførelsesplanen. En enkelt kontrol synes at falde uden for den naturlige forståelse af begrebet 'regelmæssig', der navnlig forudsætter en kontinuerlig overvågning. En enkelt kontrol, uanset dens faglige kvalitet, udgør ikke i sig selv en regelmæssig kontrol af den erhvervsdrivendes fremskridt med hensyn til gennemførelsesplanen. Der fremgår ikke oplysninger om, at der eksempelvis er indgået aftale mellem parterne om en løbende kontrol af gennemførelsesplanen, eventuelt i forbindelse med indfrielsen af fastsatte milepæle. Det er i den forbindelse ikke uvæsentligt, at forbrugerne ikke må antages selv at kunne vurdere troværdigheden af miljøanprisningerne, medmindre disse er kontrolleret af en uafhængig tredjepartsekspert. En enkelt forudgående kontrol efterlader forbrugerne uden regelmæssig dokumentation for, at flyselskabet faktisk arbejder mod opfyldelsen af målet om CO₂-reduktionen. Derfor må det vurderes, at PSL ikke opfylder betingelsen om en regelmæssig kontrol.

4.1.4 Transparens

Endelig skal det vurderes, hvorvidt konklusionerne er gjort tilgængelige for forbrugerne. Flyselskabet har i forlængelse af sin markedsføring oplyst, at gennemførelsesplanen er underlagt en ekstern kontrol. Derudover er der angivet en henvisning til, at konklusionerne kan tilgås på selskabets hjemmeside samt en QR-kode, som fører direkte til startside af selskabets generelle hjemmeside.

Det skal vurderes, hvorvidt konklusionerne udarbejdet af SBTi's valideringsteam, vedrørende den forudgående kontrol af gennemførelsesplanen, kan anses for at være gjort tilgængelige for forbrugerne. Dette indebærer for det første, at konklusionerne skal være gjort fysisk tilgængelige. Flyselskabet har offentliggjort konklusionerne på sin egen hjemmeside, hvorefter det vil være muligt for enhver at tilgå disse. Derfor må det antages, at konklusionerne vil anses for at være gjort tilstrækkeligt tilgængelige rent fysisk, fordi de praktisk er mulige at tilgå.

På baggrund af ovenstående analyse af betingelsen må kravet om tilgængelighed for forbrugerne forstås som et krav om reel og effektiv tilgængelighed. Flyselskabet har i forbindelse med sin markedsføring suppleret med en QR-kode, som er mulig at scanne for forbrugeren, og som leder til startsiden af selskabets generelle hjemmeside. Det skal herefter vurderes, hvorvidt denne henvisning kan anses for at udgøre en effektiv tilgængelighed med hensyn til konklusionerne. Som fastslået, vil det være tilstrækkeligt at henvise til konklusionerne ved hjælp af øvrige foranstaltninger som eksempelvis anvendelse af en synlig QR-kode. I nærværende tilfælde fører henvisningen dog alene til forsiden af flyselskabets generelle hjemmeside. Gennemsnitsforbrugeren er almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet, og der forudsættes derfor et vist vidensniveau, herunder en evne til at orientere sig på hjemmesider og fremsøge den ønskede information.¹⁶³ Der må dog ikke antages at foreligge en forventning om, at forbrugeren skal gennemsøge en hjemmesides potentielle mange underkategorier, forinden de relevante konklusioner fremgår. I det tilfælde hvor forbrugeren alene henvises til en forside, og derefter må bruge tid på at orientere sig på hjemmesiden og fremsøge den rigtige underkategori, vil det næppe anses for at være gjort tilgængeligt, som det må kræves i denne forstand. Dette forhold stiller netop krav til, at forbrugeren skal bruge ressourcer på at gøre sig bekendt med konklusionerne, hvorefter tilgængeligheden ikke kan anses for at være uden væsentlig friktion eller barrierer. En sådan henvisning må derfor ikke anses for at være tilstrækkelig til at opfylde betingelsen om tilgængelighed. Det må derimod kræves, at henvisningen i form af en eventuel QR-kode skal bestå i et direkte link til, hvor konklusionerne rent faktisk er gengivet eller gjort tilgængelige til fri download. Konklusionerne kan således ikke anses for at være gjort reelt og effektivt tilgængelige for forbrugerne i nærværende tilfælde.

Betingelsen om tilgængelighed for forbrugerne må ligeledes forstås som et krav om, at konklusionerne skal være lette at forstå. Flyselskabet har i nærværende tilfælde offentliggjort det fulde resultat af SBTi's kontrol, som resulterede i en 50 sider lang PDF-fil. Det må herefter vurderes, hvorvidt en sådan præsentation af konklusionerne kan anses for at være gjort tilgængelig for forbrugerne i denne forstand. Gennemsnitsforbrugeren må ikke antages at besidde en faglig indsigt på miljøområdet, idet denne alene er almindeligt oplyst og velunderrettet. Derfor må gennemsnitsforbrugeren ikke forventes umiddelbart at kunne forstå meget lange og tekniske rapporter om den erhvervsdrivendes gennemførelsesplan. Det fremgår ikke, at rapporten er suppleret med øvrig gengivelse af konklusionerne i et letforståeligt format i almindeligt sprog. Det må herefter ikke være lettilgængeligt for forbrugeren

¹⁶³ Se nærmere om gennemsnitsforbrugeren i afsnit 2.1.2.

at tilgå oplysningerne og herigennem blive oplyst om, hvorvidt flyselskabet rent faktisk følger sin gennemførelsesplan. Det må anses for at være afgørende for, at forbrugerne kan vurdere troværdigheden af den erhvervsdrivendes miljøanprisninger, at konklusionerne netop præsenteres i et letlæseligt format, der fremhæver de væsentligste resultater af kontrollen. I nærværende tilfælde, hvor det alene er den fulde rapport vedrørende kontrollen udført af SBTi, som må antages at være faglig og teknisk funderet, der er offentliggjort på hjemmesiden, må det derfor vurderes, at konklusionerne ikke er gjort tilstrækkeligt tilgængelige for forbrugerne.

4.2 Samlet vurdering

Det må som følge af ovenstående caseanalyse vurderes, at flyselskabets forpligtelse ikke efterlever kravet om, at miljøanprisningen skal være understøttet af klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser. Flyselskabets forpligtelse må vurderes at indeholde et konkret og tidsbestemt reduktionsmål med en angivet baseline, og forpligtelsen er endvidere gjort tilgængelige for forbrugerne på en tilstrækkelig klar og forståelig måde. Det afgørende bliver imidlertid, at reduktionsmålet ikke er opgjort efter en anerkendt og dokumenterbar standard som eksempelvis GHG-protokollen, og at det dermed ikke er muligt at fastslå, hvilke emissioner, der er medtaget, eller om den angivne reduktion faktisk kan efterprøves af en uafhængig tredjepartsekspert.

Endvidere må det vurderes, at PSL's Climate Action Plan ikke umiddelbart opfylder de krav, der stilles til en tilstrækkelig detaljeret og realistisk gennemførelsesplan. På trods af, at planen indeholder et konkret delmål frem mod 2030, med tilhørende foranstaltninger, efterlader den en periode på 20 år uden konkrete foranstaltninger, delmål eller nærmere beskrivelse af, hvilke midler, der vil blive anvendt. For perioden 2030 til 2050 hviler planen alene på en generel forventning om fremtidig teknologisk udvikling, uden nærmere angivelse af, hvilke teknologier, der konkret er tale om, eller hvornår disse forventeligt vil være til rådighed, og derved implementeret. Dette anses derfor for at udgøre en forudsætning, som fremstår hypotetisk og ikke dokumenteret i tilstrækkelig grad. Hertil kommer, at planen ikke indeholder oplysninger om ressourcetildeling, uanset at de opstillede foranstaltninger utvivlsomt vil medføre betydelige omkostninger.

Valideringsteamet under SBTi må vurderes at udgøre en uafhængig tredjepartsekspert i bestemmelses forstand, og det første element af kravet synes herved at være opfyldt. Det fremgår imidlertid, at

gennemførelsesplanen alene er blevet kontrolleret én enkelt gang, og en sådan enkeltstående kontrol synes at falde uden for den naturlige forståelse af begrebet 'regelmæssig', der navnlig forudsætter en kontinuerlig overvågning. Som følge af fraværet af en indgået aftale om regelmæssig kontrol med nærmere fastsatte intervaller, må betingelsen om ekstern kontrol derfor vurderes ikke at være opfyldt.

Flyselskabet har oplyst forbrugerne om, at gennemførelsesplanen var underlagt ekstern kontrol og har suppleret dennes markedsføring med en QR-kode, der under andre omstændigheder ville kunne udgøre en tilstrækkelig foranstaltning. QR-koden fører imidlertid alene til forsiden af flyselskabets generelle hjemmeside, hvorfra forbrugeren selv må orientere sig og fremsøge den relevante underkategori, hvilket må vurderes at udgøre en byrde, der ikke kan anses for at være uden væsentlig friktion. Hertil kommer, at de eneste tilgængelige konklusioner fremgår af en 50 sider lang og potentiel teknisk rapport, der forudsætter en faglig indsigt, som gennemsnitsforbrugeren ikke med rimelighed kan forventes at besidde. Betingelsen om transparens ses herved ikke at være opfyldt, hverken for så vidt angår adgangen til konklusionerne, eller måden hvorpå disse er formidlet.

Som følge heraf må samtlige kumulative betingelser, som fremgår af MFL § 5, stk. 2, nr. 12, ikke kunne anses for at være opfyldt i nærværende tilfælde. Markedsføringen vil derfor kunne anses for at være vildledende, hvis denne vurderes at kunne foranledige gennemsnitsforbrugeren til at træffe en transaktionsbeslutning, denne ellers ikke ville have truffet.

Kapitel 5 Konklusion

I dette kapitel besvares afhandlingens problemformulering, som angår, hvilke kriterier den erhvervsdrivende skal opfylde for at fremsætte en lovlig miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer efter MFL § 5, stk. 2, nr. 12, som indsat ved lov nr. 558.

Bestemmelsens ordlyd ses at give anledning til en opdeling i fire betingelser, som hver især ses at vedrøre henholdsvis den erhvervsdrivendes troværdighed, konkretisering, pligt til ekstern kontrol og transparens. Med henvisning til bestemmelsens formål om at sikre, at miljøanprisningerne er rimelige og troværdige, samt at forbrugerne ikke udsættes for vildledende miljøanprisninger, findes der støtte for at fortolke betingelserne således, at disse skal opfyldes kumulativt. Dette ses at bidrage til at sikre, at den erhvervsdrivende sættes i stand til at dokumentere sine miljøanprisninger i tilstrækkelig grad.

Den første betingelse består i, at den erhvervsdrivendes miljøanprisninger skal være understøttet af klare, objektive, offentligt tilgængelige og verificerbare forpligtelser. Der ses for det første et krav om udarbejdelse af forpligtelser, som skal understøtte miljøanprisningerne i form af nærmere definerede handlepligter. Derudover stilles der krav til det konkrete indhold af forpligtelserne, som herefter må baseres på målbare forhold som eksempelvis anerkendte standardiserede målemetoder samt angivelse af referenceværdi og tidshorisont. Kravet indebærer videre en funktionel tilgængelighed for den brede offentlighed. Betingelsen må forstås således, at den erhvervsdrivende må tage stilling til, hvorledes de fremtidige miljøpræstationer skal indfries og forpligte sig til at handle herefter, hvilket må være afgørende for miljøanprisningernes troværdighed.

Den anden betingelse angår, at forpligtelserne skal være fastsat i en gennemførelsesplan, som skal være detaljeret og realistisk. Disse elementer ses at stille krav til udformningen af planen. Kravet om detaljering må forstås således, at gennemførelsesplanen omhyggeligt og udtømmende skal beskrive samtlige elementer, som relaterer sig til opfyldelsen af forpligtelserne. Kravet om realisme indebærer, at planen må skulle hvile på forudsætninger, der afspejler de faktiske forhold og tager højde for relevante begrænsninger og udfordringer. Bestemmelsens opstilling af elementer er ikke udtømmende, og det må vurderes at bero på en konkret vurdering, hvilke elementer, der er relevante i det enkelte tilfælde. Dette kunne eksempelvis være målbare og tidsbestemte mål samt teknologisk udvikling. Fælles for disse er dog, at de samlet set må skulle bidrage til at sikre, at gennemførelsesplanen er

detaljeret og realistisk. En sådan gennemførelsesplan må være afgørende for at vurdere, hvorvidt den erhvervsdrivende på et dokumenteret grundlag er i stand til at realisere de fremtidige miljøpræstationer. Der må derfor stilles krav om, at den erhvervsdrivende konkretiserer, hvorledes forpligtelserne skal indfries.

Den tredje betingelse vedrører kravet om, at en uafhængig tredjepartsekspert regelmæssigt skal kontrollere gennemførelsesplanen. Denne betingelse må forstås således, at denne pligt til ekstern kontrol angår såvel den kontrollerende parts egenskaber som kontrollens omfang. Den erhvervsdrivende må skulle sikre, at tredjepartseksperter er en udefrakommende part med dokumenterbar faglig viden og kompetencer inden for miljøområdet, som ses at kunne sikres ved overholdelse af internationale standarder eller certificeringsordninger. Kravet om regelmæssighed ses at indebære, at tredjepartseksperter med jævne og ensartede intervaller skal undersøge, hvorvidt den erhvervsdrivende reelt lever op til de i gennemførelsesplanen fastsatte forpligtelser og mål, om end den nærmere frekvens af kontrollen må bero på en konkret vurdering med hensyn til eksempelvis karakteren af miljøanprisningen. Det må ikke kunne forventes, at forbrugerne selv vil kunne vurdere troværdigheden af gennemførelsesplanen, hvorfor det må anses for afgørende, at en kompetent uafhængig tredjepart verificerer indholdet, hvilket ses at bidrage til at styrke forbrugernes tillid til miljøanprisningerne.

Den fjerde betingelse består i, at konklusionerne skal gøres tilgængelige for forbrugerne, hvorefter der må stilles krav til graden af synlighed, tilgængelighed og forståelighed. Betingelsen må indebære et krav om effektiv tilgængelighed, hvorefter konklusionerne må kunne tilgås uden væsentlige barrierer. Derudover må konklusionerne være forholdsvis letforståelige for gennemsnitsforbrugeren eksempelvis ved kortfattede gengivelser af de væsentligste konklusioner i almindeligt sprog. Den erhvervsdrivende må således være transparent over for forbrugerne med hensyn til sin efterlevelse af gennemførelsesplanen, hvorefter disse i højere grad vil sættes i stand til at træffe informerede købsbeslutninger med hensyn til den erhvervsdrivendes miljøpåvirkning.

Abstract

This Master's thesis examines the legal framework regarding traders' use of environmental claims referring to future environmental performances. The EU has adopted a new directive, the Empowering Consumers for the Green Transition Directive (ECGTD), which aims to combat unfair commercial practices that mislead consumers and prevent them from making sustainable consumption choices, such as misleading environmental claims, "greenwashing". The directive has been implemented in Danish national legislation by Act 2025-05-27 No. 558 amending the Marketing Act, the Consumer Contracts Act and the Consumer Complaints Act and will enter into force on 27. september 2026. A key provision inserted by the amending act is § 5, subsection 2, no. 12, on environmental claims concerning future environmental performances. It will then be a specific assessment as to whether the commercial practice in question is likely to mislead the average consumer and cause them to make a transactional decision that they would not have otherwise made.

The thesis concludes that the provision imposes four cumulative conditions, that must be met. An environmental claim related to future environmental performances must:

- 1) Be supported by "*clear, objective, publicly available and verifiable commitments*".
- 2) The commitments must be set out in "*a detailed and realistic implementation plan that includes measurable and time-bound objectives and other relevant elements necessary to support its implementation, such as the allocation of resources*".
- 3) Progress must be "*regularly verified by an independent third-party expert*".
- 4) The third-party experts' conclusions must "*be made available to the consumers*".

The thesis concludes that the four conditions are aimed at the trader's credibility, concretization, obligation for external control and transparency with regard to its environmental claims. It must be ensured that consumers have access to reliable information that underpins the trader's environmental claims regarding future environmental performance. Requirements must therefore be placed on the trader's documentation and communication thereof. It is crucial that consumers are enabled to make informed purchasing decisions. The application of the provision in practice is illustrated through a fictional case based on foreign case law.

Litteraturliste

Lovgivning

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis).
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/825 af 28. februar 2024 om ændring af direktiv 2005/29/EF og 2011/83/EU for så vidt angår styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling gennem bedre beskyttelse mod urimelig praksis og gennem bedre oplysning.
- Lovbekendtgørelse nr. 1420 af 2. december 2024 om markedsføring.
- Lov nr. 558 af 27. maj 2025 om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven.

Lovforarbejder

- Lovforslag nr. L 40 af 12. oktober 2016 til lov om markedsføring.
- Lovforslag nr. L 147 af 26. februar 2025 til lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven.

Vejledning

- Europa-Kommissionen (2021): Vejledning til fortolkning og anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked, Den Europæiske Unions Tidende, C 526 af 29. december 2021.

Bøger og artikler

- Evald, Jens (2020), *Juridisk teori, metode og videnskab*, 2. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets forlag.
- Fugleholm, Sune m.fl. (2025), *Klimaret – i dansk perspektiv*, 1. udgave, Djøf Forlag.
- Heide-Jørgensen, Caroline (2022), *Konkurrence og markedsføringsret*, 5. udgave, Djøf Forlag.

- Kiersblick, Bert (2024), *Empowering Consumers for the Green Transition: Overview of Directive (EU) 2024/825*, Journal of European Consumer and Market Law, Issue 5/2024.
- Madsen, Palle Bo (2025), *Markedsføringsret og konkurrenceværn, Markedsret Del 2*, 9. udgave, Djøf Forlag.
- Munk-Hansen, Carsten (2021), *Den juridiske løsning*, 2. udgave, Djøf Forlag.
- Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2021), *Festskrift til Palle Bo Madsen*, 1. udgave, Djøf Forlag.
- Møgelvang-Hansen, Peter m.fl. (2022), *Markedsføringsretten*, 4. udgave, Ex Tuto Publishing.
- Neergaard, Ulla m.fl. (2020), *EU-ret*, 8. udgave, Karnov Group.
- Nielsen, Linda m.fl. (2024): *Bæredygtighedsret*, 2. udgave, Djøf Forlag.
- Riis, Thomas m.fl. (2013), *Skriftlig jura – Den juridiske fremstilling*, 1. udgave, Ex Tuto Publishing.
- Jull Sørensen, Marie (2024), *Forbrugerbegrebet i retligt perspektiv*, 1. udgave., Djøf Forlag.
- Terryn, Evelyne m.fl. (2025), *Sustainability, Law and Criminology*, 1. udgave, Intersentia.
- Tvarnø, D., Christina m.fl. (2014), *Retskilder og retsteorier*, 4. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.

Diverse links

Nedenstående kilder er tilgået senest den 12. maj 2026.

- DANAK, Den Danske Akkrediteringsfond, link: <https://danak.dk>
- Europa-Kommissionen, Den europæiske grønne pagt, link: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_da
- Europa-Kommissionen, 2030 Consumer Agenda, link: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/consumers/consumer-protection-policy/2030-consumer-agenda_en
- Eureporter, 4. juli 2025, Europeans consider tackling climate change a priority and support energy independence, link: <https://www.eureporter.co/environment/2025/07/04/europeans-consider-tackling-climate-change-a-priority-and-support-energy-independence>
- European Union, juni 2025, Climate Change, link: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472>
- European Commission, 28. januar 2021, Screening of websites for 'greenwashing': half of green claims lack evidence, link: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_21_269/IP_21_269_EN.pdf

- Gillenwater, Michael, 14. marts 2022, GHG Management Institute, What is a baseline? link: <https://ghginstitute.org/2022/03/14/what-is-a-baseline/>
- International Organization for Standardization, ISO 14065:2020(en) General principles and requirements for bodies validating and verifying environmental information, link: <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:14065:ed-3:v1:en>
- International Organization for Standardization, 14064-1:2018(en) Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals, link: <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:14064:-1:ed-2:v1:en>
- International Organization for Standardization, What can standards do for you? link: <https://www.iso.org/home.html>
- Opinion, maj 2024, Nordic Consumer Sustainability Index 2024, link: <https://cdn.sanity.io/files/7zsy118a/production/88a22c1bca81d5e8d0a65960d3ca1a8d92087d14.pdf>
- Science Based Targets, Validation Services, link: <https://sciencebasedtargets.org/validation-services>

Domsliste

EU-Domstolen

- Dom af 6. juli 1995, sag C-470/93, Mars.
- Dom af 16. juli 1998, sag C-210/96, Gut Springenheide.
- Dom af 19. december 2013 C-281/12, Trento Sviluppo og Centrale Adriatica.
- Dom af 4. juni 2015, sag C-195/14, Teekanne.

De nationale domstole

- Højesteret: Dom af 30. april 2015, U.2015.2565.
- Sø- og Handelsretten: Dom af 30. december 2011, U.2012.977.

Udenlandsk retspraksis til inspiration for udarbejdelse af fiktiv case

- Holland: Dom af 20. marts 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:1512.

Synonymer og ordbogsdefinitioner

Nedenstående definitioner er anført i den rækkefølge, hvori de pågældende begreber introduceres i specialeafhandlingen.

- Definition af ordet ”anprisning”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=anprisning>
- Definition af ordet ”og”:
https://ordnet.dk/ddo/ordbog?entry_id=11036881&query=og.1
- Definition af ordet ”forpligtelse”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=forpligtelse>
- Definition af ordet ”handle”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=handle>
- Definition af ordet ”klar”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=klar>
- Definition af ordet ”objektiv”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?select=objektiv,2&query=objektiv>
- Definition af ordet ”verificering”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=verificering>
- Definition af ordet ”offentlig”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=offentlig>
- Definition af ordet ”tilgængelig”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=tilgængelig>
- Definition af ordet ”plan”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=plan>
- Definition af ordet ”gennemførelse”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=gennemførelse>
- Definition af ordet ”vise”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?select=vise,2&query=vise>
- Definition af ordet ”hvordan”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=hvordan>
- Definition af ordet ”detaljeret”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=detaljeret>
- Definition af ordet ”realistisk”:
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=realistisk>
- Definition af ordet ”såsom”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=såsom>

- Definition af ordet ”udvikling”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=udvikling>

- Definition af ordet ”tredjepart”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=tredjepart>

- Definition af ordet ”ekspert”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=ekspert>

- Definition af ordet ”uafhængighed”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=uafhængighed>

- Definition af ordet ”regelmæssig”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=regelmæssig>

- Definition af ordet ”kontrol”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=kontrol>

Billede på forsiden

- Link: <https://in.pinterest.com/pin/733594226834098220/>

Bilag

Bilag 1 – Samarbejdsaftale.

Bilag 2 – Procesafsnit.

Bilag 3 – Anslagsdokumentation.

Bilag 4 – Uautoriseret oversættelse til engelsk af ECLI:NL:RBAMS:2024:1512.